

УДК 94 (477)

о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко

З НОВИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ІСТОРІЇ СІВЕРЩИНИ (XVII-XVIII СТ.) (частина 21)

DOI: 10.5281/zenodo.5203254

© Ю. Мицик, І. Тарасенко, 2021. CC BY 4.0

Метою публікації є уведення до наукового обігу важливих документів, створених гетьманами України І. Скоропадським, низкою полковників та інших старшин Гетьманщини, що дозволяє доповнити «Український Дипломатарій XVI–XVIII ст.», а публікація останнього є одним із актуальних завдань української археографії. Публікуємо також різноманітну ділову документацію Гетьманщини (купчі, скарги, реєстри тощо). Крім того, аналізуємо інформаційні можливості цих джерел, виявляємо особливо цінні свідчення. **Наукова новизна** тісно пов'язана з вищевизначеною метою, оскільки вперше до наукового обігу вводять архівні, недруковані джерела, які зберігаються в зібраннях Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, Центрального державного історичного архіву України у Києві. Вперше встановлюють важливі факти з соціально-економічної, військово-політичної, церковної історії України кінця XVII–XVIII ст., діяльності судових органів, повсякденного життя українського народу. В результаті дослідження доповнено знання про військові дії часів гетьманів І. Самойловича та І. Мазепи, організацію прикордонної служби, постачання провіантом і фуражем охочекомонного (компанійського) війська, забезпечення російської армії XVIII ст. Важливими є документи, що стосуються такого маловивченого регіону як Стародубщина. Ця етнічна українська земля нині перебуває в складі Росії і там роблять усе можливе, щоб стерти пам'ять про її історичну належність. У самій же Україні історію Стародубщини тривалий час вимушено не вивчали й зараз ці дослідження тільки починаються.

Ключові слова: універсал, листи, гетьман, Церква, купчі.

У ще одній частині статті ми продовжуємо вводити до наукового обігу документацію, яка стосується Сіверщини (про наші пошуки в архівосховищах і необхідність публікації документів з історії регіону вже говорили в попередніх частинах). Усього тут наводимо тексти 64 документів, у т. ч. 28 – XVII ст., а 36 – XVIII ст., у т. ч. першої половини XVIII ст. – 25, другої половини XVIII ст. – 10. Шість документів подані як реєстри (№ 29, 51, 53, 54, 59, 64). Переважна більшість наведених джерел зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (далі – ІР НБУВ), решта (усього 7) – в Центральному державному історичному архіві України у Києві (далі – ЦДІАК України) (№ 51, 53, 54, 59, 62, 63 64).

Серед представлених документів необхідно знову виділити ті, які доповнюють «Український Дипломатарій XVI–XVIII ст.», тобто універсали й листи гетьманів, полковників, узагалі козацької старшини. Перш за все це документи гетьманів І. Скоропадського (1 документ), наказного гетьмана П. Полуботка (1), ста-

родубських полковників Т. Олексійовича (2) і Л. Жоравки (2), чернігівського полковника Ю. Лизогуба (1), охочекомонних полковників І. Новицького (1) та І. Максимовича (Рубана) (1).

Почнемо з документів XVII ст., яких збереглося менше і вже тому вони більш цінні. Насамперед це універсали стародубського полковника Т. Олексієнка (Олексійовича) (№ 9, 12) та чернігівського полковника Ю. Лизогуба (№ 28). У першому з них, датованому 1688 р., йшлося про суперечку за землю між мешканцями сіл Новосілкі і Вистрики Стародубської сотні, її полковник розв'язав на користь останніх. Другий же є привілеєм Т. Олексієнка, цей документ він надавав полковому сотнику М. Чорнолуцькому за заслуги с. Меленськ (нині це село Стародубського р-ну, розташоване за 13 км. від Стародуба). До тієї ж категорії належить і універсал 1699 р. Лизогуба, яким дозволяли Федору Красувському, товаришу полковому, збудувати млин на р. Щодрувці. До універсалів Т. Олексійовича близьким є документ 1691 р. (№ 16). Це квит запорожця Опанаса Соколовського, наданий стародубському полковнику Т. Олексієвичу. За збитки, завдані за полковництва в Стародубі Л. Остряниці (його каденція припадає на 1665–1667 рр.), Т. Олексійович видав йому 20 талярів, що О. Соколовський ствердив квитом. Цей документ був підписаний також кількома значними особами, серед яких бачимо Т. Влізка (Улезька), полкового хорунжого. Досі його каденцію на цій посаді визначали 1687–1688 рр., хоча було не відомо точно початок і кінець його перебування на посаді. Тепер же можна її продовжити по лютий 1691 р.

Треба відзначити, що в нашій статті широко представлені листи з унікального архіву охочекомонного (компанійського) полковника І. Новицького, адресовані йому ж – усього 19. Ще один лист № 17 з його архіву був написаний лубенським городовим отаманом Ф. Григоровичем, і про нього буде сказано нижче. Першими йдуть два листи 1680–1681 рр. ігумена Свято-Микільського Рихлівського монастиря Луки Григоровича. Основну масу листів цього ігумена ми надрукували на сторінках «Сіверянського літопису» та «Сіверщини...»¹, але ці листи серед тих, які ще не друкували. Тут, крім подяки полковнику за його благодіяння, міститься цікава звістка про пошук вчительки для доньки І. Новицького й обіцянка написати в цій справі листа до ігумени Покровського жіночого монастиря в Макошині (№ 1). З інших листів ігумена відомо, що він посилав у с. Нехаївку – головну метність І. Новицького – учених ченців і черниць для навчання молодших дітей грамоті та рукоділлю.

Деякі з листів проливають ще трохи світла на малознану сферу життя козацької старшини XVII ст. – сімейні справи. Так, лист № 10 був написаний І. Новицьким у 1688 р., у проміжку між Першим і Другим Кримськими походами з табору в Самарі (нині – м. Новомосковськ Дніпропетровської області). З листа випливає, що полковник брав участь у побудові Богородицької фортеці. До речі, там тоді був і гетьман І. Мазепа. Цей лист був адресований дружині – Меланії Новицькій. Після короткого привітання («Меланія, милая пні, малжонка моя») і побажання їй і дітям здоров'я І. Новицький переходить до господарських справ, дає вказівки щодо сіна й «пашні», фруктів у маєстностях у Снітині і Нехаївці. Де-що загадковим є лист 1689 р. (№ 13), написаний лохвицьким (?) городовим отаманом Ф. Григоровичем і адресований Ірині Новицькій. Сама особа цього отамана не встановлена. Ймовірно, він посідав уряд отамана у Лохвиці. У цей час там цю посаду обіймав Федір Кратченко (1690–1693), але, вірогідно, тут він названий, як тоді часто бувало, за патронімом. Складніше з адресаткою листа. Отаман називає її «пні полковникова» і пов'язує з Новицьким. Але ж дружиною Новицького тоді була Меланія (по смерті першої дружини Софії він одружився вдруге). Може це друге ім'я дружини? Але це маловірогідно. Може донька? Але її імені

¹ о. Юрій Мицик. З документації Свято-Микільського Рихлівського монастиря XVII ст. (листи ігумена Луки). *Сіверянський літопис*. 2004. № 1. С. 12–24; о. Ю. Мицик, І. Тарасенко. З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (ч. 20). *Сіверянський літопис*. 2021. № 1. С. 72, 85.

немає серед відомих з інших джерел (Марія, Ганна). Може, це перша згадка про незнану доньку полковника? Про це буде сказано нижче. Може, отаман помилився? У будь-якому разі це питання лишається поки що нерозв'язаним. У листі йдеться про справу, із котрою звернувся до отамана Йосип Тарасенко, який прибув з Ніжина до Лубен. Мова йшла про два луки, і цю зброю отаман негайно відіслав до Ірини в Лохвицю.

У листі 1681 р. (№ 3) роменського вїта Романа Федоровича до І. Новицького йдеться про передачу грошей на утримання компанійців, які стояли на зимових кварирах у Роменщині. У листі 1683 р. (№ 4) ічнянського сотника І. Стороженка та Захара Григоренка, можливо, вїта, йдеться про непорозуміння з компанійцем Микитю Бужинським («сотні Евтуха»). Господарських справ стосується лист 1688 р. (№ 7) слуги Яська Остаповича. Він інформує полковника про побудову млина, продаж тютюну й горілки. Інший слуга Корнилій Василевич писав у 1690 р. (№ 15) про поїздку до Новгород-Сіверського до архімандрита Спаського монастиря у справі «плитов» (не зовсім ясно, про що йдеться) і просить послабити утиск підданих. Можливо, його родич, нехаївський староста Лук'ян Василевич, писав у 1694 р. (№ 18), сповіщаючи полковника про хід робіт, а також про нестачу борошна робітникам. У листі 1688 р. (№ 8) компанієць Скребешенко доповідав з с. Красного Батуринської сотні (нині – у Бахмацькому р-ні) про перепис свого товариства і скаржився на нестачу грошей, одягу і взуття. Якийсь Копул (?) з м. Коропа Ніжинського полку приблизно того ж часу просив «прислати ... гроші за горілку цале житн[о]ї (?) талярей сто и пять» (№ 14). Смілянський сотник Лубенського полку Василь Громика (Громека) писав зі Смілої (нині – у Роменському р-ні) у 1692 р., просячи за Федора й Семена Воротиленків, яких побили компанійці (№ 17). Лист дає змогу встановити термін другої каденції цього сотника (перша була у 1687–1688 рр.). Цікавими є три листи 1694–1696 рр. (№ 19, 20, 26) представника відомого роду Забіл – Михайла, що були написані в Борзні. Вони сповнені компліментами, великодневими привітаннями і добрими побажаннями. Ще один лист 1695 р. Миколи Миколаєвича (№ 22) містив згадку про молоду дочку І. Новицького – Одарку («Адария»), яка гостювала у нього. Можливо, ця Одарка стала дружиною Михайла, бо на неznану по імені доньку Новицького, дружину Михайла Забіли, вказує відомий історик – генеалог К. Л. Модзалевский у своїй капітальній праці². У листі того ж року (№ 21), написаному в Городні (нині – Ічнянського р-ну) слуга й родич І. Новицького Іван Змидченко дякував полковнику за обіцянку надати «каміний шість в догляд» (ймовірно, йшлося про призначення його наглядачем млинів). Наказний роменський сотник Лубенського полку І. Хоружий (це ім'я взагалі не згадується в довідниках) у 1696 р. доповідав І. Новицькому (№ 25) про тяжкий конфлікт між компанійцями і козаками Роменської сотні і просив прислати когось для розгляду цієї справи. Про цей же конфлікт йшлося в листі до І. Новицького (№ 26) компанійського полковника І. Рубана. Урешті І. Новицького стосуються ще три документи, які були виявлені в іншому фондї ІР НБУВ – купчі 1686 і 1688 рр. У першій з них (№ 5), укладеній в Коропі, Самійло Тищенко, який раніше жив у с. Ломаках (нині – Лубенського р-ну Полтавської обл.), а потім переселився в с. Нижнє Сумського (?) повіту, продавав свої греблю, сад тощо. У цьому документі названа тодішня старшинська верхівка Коропа. Згідно з другою купчою (№ 11) І. Новицький купував двір у с. Нехаївці, землю тощо у Марка Лобасенка. Свідками угоди були нехаївські отаман (Юхим Городищенко) і вїт (Семен). У третій купчій 1695 р. (№ 23), укладеній в с. Березовиці (нині – с. Березівка Прилукського р-ну), Андрій Коваль продав свою нерухомість під Талалаївкою (райцентр Чернігівської області), а саме: став, греблю і сіножаті Новицькому за 60 золотих. Тут названо верхівку Березівки і «могоричників» – свідків угоди.

До XVII ст. належать ще два документи. Перший з них (№ 6), що є судовою постановою 1686 р., стосувався конфлікту за землю й ліс між жителями с. Чуб-

² Модзалевский В. Малороссийский родословник. Киев, 1910. Т. 2. С. 79.

ківці Стародубського полку та братами Рубцями. Тут згадуються і покійний стародубський полковник, гетьманич Семен Самойлович; Тимофій Олексійович, ще як стародубський городовий отаман (він перебував на цій посаді у 1661, 1664–1676, 1681–1687 рр.). Другий (№ 27) – це купча 1698 р. Матвія Кузьменка, котрий записаний як «жител семеновский», але, здається, тут треба мати на увазі с. Семаки (нині – Ріпкінського р-ну). Він продавав свою землю в Любецькому повіті, у т. ч. селище в Грабові (нині – село Ріпкінського р-ну) з нерухомостями, своєму племіннику Ониську Попенку.

Переходимо до документів першої половини XVIII ст. Почнемо з найважливіших, якими є гетьманські універсали. Першим з них є універсал гетьмана І. Скоропадського 1714 р. (№ 32). Ним стверджувався універсал гетьмана І. Мазепи на млинове коло³, яке за заповітом Овсія Мора мало перейти у власність Спасо-Преображенського монастира. Далі йдуть два універсали 1711 і 1716 рр. стародубського полковника Л. Жоравки (№ 30, 33). Першим з них він стверджував надання права на млини Юхимії, удові покійного полкового обозного Гаврила Дащенка (його каденція припадала на 1665–1676 рр., причому він був ще наказним стародубським полковником у 1672 р.), та її зятеві Андрію Стефановичу. Останні представили відповідні універсали стародубських полковників Івана Плотника (Плотного), Петра Рославця, Тимофія Олексійовича та Михайла Миклашевського, каденції яких припадали на 1663–1665; 1659–1663, 1668–1672, 1673–1676; 1665, 1673, 1676–1678, 1687–1689; 1689–1702 рр.⁴ Другий універсал 1716 р. (№ 34) подібний першому. Ним Л. Жоравка стверджував універсал попередника – Тимофія Олексійовича, який був даний батькові Леонтія Мархоленка Михайлу (наказний стародубський полковник у 1680, 1693 рр.) на с. Артюшково (нині – Стародубського р-ну). До них прилягає лист (№ 34), який написаний не раніше 1721 р. Його автором був Я. Іскра, а адресатом – гетьман Скоропадський. Яків був сином Климентія Іскри, переяславського полкового хорунжого у 1715–1717 рр., і внуком Захара Іскри, погарського сотника у 1701, 1708, 1709 і 1712 рр., обозного Стародубського полку в 1714–1721 рр. По смерті батька й діда його опікункою стала тітка Олена, яка вийшла заміж за Карпа Часника. Опікуном став також хресник діда – Василь Жидок, що керував маєтностями Якова до його повноліття. Цього Жидка утискали непосильними податками жителі Погара, і тому Яків звертався до гетьмана з проханням видати оборонний універсал. Лист 1722 р. (№ 37) наказного гетьмана П. Полуботка, адресований В. Кочубею, стосувався конфлікту між селянами с. Тиниці (нині – у складі Бахмацького р-ну). Гетьман наказував В. Кочубею виконати указ генеральної військової канцелярії і забезпечити явку винуватого (Ілька) на суд у Глухів. Ще один лист-скарга був направлений П. Полуботку того ж року (№ 32). Його автором був підлип'янський староста Концевич, а стосувався документ злочину Левка Гавренка, «козака и жителя семяновского», винного у порубці чужого лісу. Цього ж питання стосувалася скарга невідомого П. Полуботку (№ 40). Про це ми вже писали у частині 20 статті у «Сіверянському літописі»⁵. Близько 1723 р. написано лист (№ 39) прилуцького сотника у 1719–1724 рр. Федора Марковича до свого дядька, Івана Марковича, який був прилуцьким сотником у 1709–1719 рр., прилуцьким полковим суддею у 1719–1724 рр. У ньому говорилось про лист із Седнева «швакгра» Степана Леонтовича, про те, що Костянтин (Леонтович), золотоніський сотник у 1732–1763 рр., «швагр пна Фридрикевича ншего», хитрощами «через лист свой, писаний до пней Леонтовичовой..., а сестри ншей», тобто до Феодосії (у першому шлюбі за Григорієм Фридрикевичем, у другому – за Степаном Леонтовичем),

³ Універсали Івана Мазепи 1687–1709 / Упор. І. Бутич. Київ; Львів: Наукове товариство ім. Шевченка, 2006. Ч. II. № 195. С. 237.

⁴ Кривошея В.В. Українська козацька старшина. Київ, 1997. Ч. 1. С. 84; Кривошея В.В. Козацька старшина Гетьманщини. *Енциклопедія*. Київ: Стіло, 2010. С. 86; Gajecy G. The Cossak Administration of the Hetmanate. Cambridge, 1978. V. 1. С. 29.

⁵ о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. 3 нових документів... (ч. 20). *Сіверянський літопис*. 2021. № 1. С. 90–91.

вчинив махінації. Він свідчив, що нібито покійна мати першого чоловіка передала частину майна йому, Костянтину. Але цього насправді не відбулося, і покійний тесть сестри, седнівський сотник у 1699–1700 рр., Криштоф Фридрикевич не говорив про це. Відтак слід було повернути землі сестрі, забезпечити право, а якщо С. Леонтович все витратив, то компенсувати за його рахунок і записати на доньку померлого Фридрикевича. У листі Ф. Марковича до Петра Корецького (стародубський наказний полковник у 1722–1723 рр.) бл. 1723 р. (№ 36) теж говорилось про легковажність Костянтина Леонтовича і про заходи щодо повернення посагу, який був ним незаконно привласнений. Тут міститься також скарга на підданих Андрія Миклашевського (стародубський наказний полковник у 1722 р.), котрі чинять спустошення в бортних деревах у «Круковских кгрунтах». Цей сюжет щодо бортних дерев розвивають у скарзі селян с. Нижнього, адресованій тому ж Корецькому (№ 31). Приблизно тим же часом датована скарга отамана села Пальчики Опанаса та інших ніжинському полковнику Петру Толстому (№ 38). Ця група селян з с. Попівки Конотопської сотні (нині – Бахмацького р-ну) служила 16 років у гетьмана І. Скоропадського «при конях», але після його смерті залишилася без роботи, і тому вони просили забезпечити їх працею. Водночас вони скаржилися на свого отамана Яцька Мирченка. Іншу скаргу (№ 45) можемо датувати лише приблизно, між 1728 і 1734 рр. Козаки с. Левенці Стародубської сотні (нині – с. Левенка Стародубського р-ну Брянської обл.) скаржилися генеральному бунчужному (Якову Лизогубу або Андрію Бороздні), що в них незаконно забирають землі. Також ця невизначеність у датуванні характерна для листа невідомої особи до гетьмана Д. Апостола (№ 46). Тут ішлося про цей же конфлікт селян с. Левенці з «Тимошенчиною». Очевидно остання є Гафією Іванівною Тимошенко, онукою вищезгаданого стародубського полковника Тимофія Олексійовича, дружиною Семена Березовського, наказного стародубського полковника у 1718 і 1723 рр. (помер у 1728 р.). Три листи 1734 р. (№ 48, 49, 50) стосуються стародубського полкового комісара Івана Лашкевича. У них ішлося про забезпечення провіантом і фуражем російської армії. Про Стародубщину і Стародубський полк йдеться ще у двох документах. Це випис 1730 р. з протокольної книги суду Стародубського полку, який містить у собі протест (№ 47). На жаль, він написаний вкрай нерозбірливо і деякі його фрагменти неможливо прочитати. Цей документ цікавий уже тим, що дозволяє уточнити каденцію Андрія Миклашевського. Як бачимо, наказним стародубським полковником він був не лише у 1722 і 1729 рр., але й у 1730 році. Другим документом є рапорт 1743 р. (№ 54) у полкову стародубську канцелярію. У ньому йдеться про пошук у Шептаківській сотні речей, які були пограбовані під час пожежі в Стародубі. Цим же роком датований документ (№ 53), яким у цій же сотні наказувалось розшукати підданих-втікачів і наводилися їхні прикмети.

У чолобитній Тетяни Лизогуб 1727 р., адресованій цариці Катерині I, згадувалися Степан Вельяминов, президент Малоросійської колегії у 1722–1727 рр., Андрій Гудович, бакланський сотник у 1709 р. (№ 41). Чолобитчиця називає себе «бунчукового товариша Андрія Лизогуба жона Тетяна, Михайлова доч», і тут виявляємо певні непорозуміння. Андрій Лизогуб був конотопським сотником у 1716–1719 рр., але бунчуковим товаришем став у 1737 р., а його дружиною К. Модзалевським названа Параска Михайлівна Миклашевська⁶. Усе ж можливо, що відомий генеалог помилився. У чолобитній-скарзі говориться про конфлікт за землю, яка лежала між Малим Самборцем і Соснівкою Конотопської сотні (нині село Конотопського р-ну, за 15 км. від Конотопу). Але Малий Самборець, на жителів якого скаржилася чолобитчиця, не вдається локалізувати. Ще один документ того ж року (№ 42) пов'язаний з чолобитною жителів сіл Любецької сотні. Це слідство за вказаною чолобитною, але документ дійшов у дефектному стані й містить тільки початок. Ще одна скарга датована 1730 р. (№ 44). Її авторами були представники відомого старшинського роду Кандиб (Юхим, Василь і

⁶ Модзалевский В. Малороссийский родословник. Киев, 1912. Т. 3. С. 100.

Данило), а адресували її гетьману Д. Апостолу. У ній йшлося про незаконне заволодіння їхньою слободою Кандибівкою полковником російської армії В.Ф. Салтиковим й про інші кривди, заподіяні ним же. Цей конфлікт затягнувся, і ось уже син Данила Андрій написав аналогічну скаргу очевидно до гетьмана К. Розумовського (№ 56). До кривдників А. Кандиби додався поміщик Скрипичин.

Далі йдуть купчі, які взагалі широко представлені в документації. У цій статті наводимо тексти 11 купчих, із яких на XVIII ст. припадає 7. Першою з них є купча 1700 р. (№ 29), укладена в Конотопі. Вона стверджувала продаж млина Степаном Натальченком, причому свідками виступили, крім представників конотопської старшини, о. Дмитрій, священник Свято-Юріївського храму в Конотопі, і Кирило, ніжинський крамар. Наступною є купча 1728 р. (№ 43). Житель с. Ясмані Глухівської сотні (нині – смт. Есмань Глухівського р-ну Сумської обл.) Корній Гусаченко продавав свою сіножать. У 1734 р. на прохання дочки покупця цей документ було ще раз стверджено, причому його підписав глухівський городовий отаман Дем'ян Туранський. Досі його каденцію визначали у 1737–1740 р., між тим, як впливає з цієї купчої, він перебував на цій посаді й у 1728 р., а далі його замінив Степан Уманець (1730–1732 рр.). У 1739 р. козак Великобудищанської сотні Полтавського полку Іван Цурка продавав свою землю підполковнику російської армії Ф. Юсту (№ 52). Ця земля розташована в с. Мелня (нині – Конотопського р-ну Сумської обл.), а перед тим вона була разом з хатою, лісом тощо куплена батьком Цурки в батуринського жителя Якова Мухи. Купча 1754 р. (№ 55) свідчить, що козак Седнівської сотні Чернігівського полку Трохим «Еремиев» був змушений за борг продати «Зміевский берег з сінокосом». Далі йдуть три купчі 1770 р. (№ 57, 58, 59). Вони стосуються одного й того ж продавця – ввозного Глухівського повіту Якова Ляшенка, який продав графу П. Румянцеву свою нерухомість у с. Кучерівка Глухівської сотні (нині – у Шосткинському р-ні Сумської обл.), причому містилася досить детальна її характеристика.

Далі йдуть документи інших категорій. Насамперед це список старшини Ніжинського полку 1735 р. (№ 51). Їх відправляли служити на «Українську лінію» в Царичанку. 1777 роком датований рапорт архімандрита Гамаліївського монастиря Антонія про відправлення відповідей на запит консисторії Київської митрополії (№ 61). Представлений і атестат 1771 р. (№ 60) запорожця Михайла з Сум. Завершують публікацію три документи 1782 р. Новгород-Сіверського намісницького правління (№ 62, 63, 64). У першому з них ідеться про втрату двох чолобитних, у двох останніх – про прийняття в це правління Хоми Гудими.

Коли стаття була прийнята до друку, вдалось виявити в зібраннях Інституту рукописів НБУВ неопублікований лист 1685 р. І. Мазепи (тоді ще генерально-го осавула) і В. Кочубея (тоді реєнра Генеральної військової канцелярії) до фаворита цариці Софії, князя В. Голіцина (див.: Додатки. № 1). Відзначимо, що автори листу не вказали своїх посад. Чи це було зроблено свідомо, чи сталося внаслідок недогляду копіюста, нині сказати неможливо. Фрагмент цього листа за іншим списком був надрукований російським істориком К.А. Кочегаровим⁷. Тут наводимо повний текст документу.

Насамкінець зазначимо, що підписи-автографи в документах підкреслені нами, а слова, які не вдалося прочитати – знаком (...)*. Квадратними дужками позначені пропуски в тексті через якісь дефекти (обірвана частина тексту тощо) або відновлені по смислу слова. Датування, переважно подане кириличними літерами, переводимо арабськими цифрами.

Сподіваємося, ці джерела будуть цікавими і краєзнавцям, оскільки проливають додаткове світло на історію населених пунктів Сіверщини, на соціально-економічну, церковну й культурну історію краю.

⁷ Кочегаров К. А. Русское правительство и семья украинского гетмана Ивана Самойловича в 1681–1687 гг. Москва: Институт славяноведения РАН, 2012. С. 163.

* * *

№ 1

1680, грудня 25 (15). – Лист Луки Григоровича, ігумена Свято-Микільського Рихлівського монастиря до полковника Іллі Новицького.

«Мні велце ласкавий мсци пне полковнику Войска его црского пресвітлого величества Запорозкого комонный, добродій мой великий.

За вшелякою показаную мні панскую любов велице в.мс. доброд. моему подяковавши, по обетницу на прудком часі посилаючи покорне в. в. мс. мс. пна прошу, жеби была отдана. А що в. мс. мс. пн казал до Лохвиці едним возом сла-ти, рад быт то учинити, тилко ж як то пред святи братия, по послушаниях розі-халися, згола не маш кому. Азали з ласки в. мс. мс. пна тое по остатной дорозі отщукается, сторони панны побожні для ученя дітей в. мс. мс. пна по желанию в. мс. доброд. моего, якому устне мовил и тепер повторяючи: скоро тилко за по-даную оказиену до госпожі игумені макошинской написати и о тое постаратися пилно обещаю. А на тот час з вшелякою моею поволностью ласце панской в. мс. доброд. моего неотмінной молитви мої залецивши сам себе вручаю и назавше зостаю в. мс. моему мс. пну и великому доброд. всего добра зичливий слуга и уставиный богомолец

Лука Григориевич, игумен з братиеню.

З мнстиря Стля Хсва Николая Рыхловского мсця декаврия 15 1680»

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14542. Оригінал).

№ 2

1681, січня 2 (1680, грудня 23). – Лист Луки Григоровича, ігумена Свято-Микільського Рихлівського монастиря до до полковника Іллі Новицького.

«Мні велце ласкавий мсци пане полковник Войска его цар[ского] прес[вітлого] велич[ества] Запорозкого комонный, добродію мой великий.

От Хрста Спасителя, в. мс., м. мс. пану и великому добродієви, весьпол з еї мсци паненю в. мс. ціною и со всіми любящими тут на земли долгих літ и вшеляких щасливостей, а в нбі вічних роскошый заживати щире зычу. За отдане жита и пива в. мс. моему мс. пану и добродієви низко поклонившися, велице покорне дякую, тут же добродію мой упоминаюся о горілку, которую в. мс. мс. пан обі-цал до обители стой и мні устне приказал, абым присыл по оную. Тепер добродію мой посланца своего посылаючи, упрошаю покорне, рач обітницу свою skutком исполнйти. Затим ласці панской неотмінной себе з братиеню моею, яко найпокорній вручаю, зостаючи назавше в. мсці, моему мсцивому пну и великому добродієві, добра зичливий слуга и уст[а]вичный богомоле[ц] Лука [Григориевич, игумен] з бр[атиеню].

З монастиря стля Хсва Николая Рыхловского декав. 23 1680 року»

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14543. Оригінал).

№ 3

1681, березня 20 (10). – Ромни. – Лист роменського війта Романа Федоровича до полковника Іллі Новицького.

«Мсци пне польковнику комонный, мні велце мсци пне и добродію.

С повинности нашей товариству полку в. мс. мсці пна, в нас в Роменщині на станції зостаючому, ведлу[г] належитой устави на кожного по копе до рук пна Зражевского далисмо. А счо часу в одбіраню грошей забавили не с причини недбалства пна Зражевского, толко за власним неспіхом войтов наших сілких так несоро она сумма стягнулася.

О том в. мс. мс. пану, до ознайменя подавши, зостаю назавше в. мс. мс. пну и добродієві моему всего добра зичливий и до услуг поволный Роман Федорович, войт міський ромен[ский], з бурмистри.

В Ромні 1681 марта 10 д.».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14582. Оригінал).

№ 4

1683, липня 13 (3). – Ічня. – Лист ічнянського сотника Івана Стороженка та Захара Григоренка (?) до полковника Іллі Новицького.

«Нам велце ласкавий мсці пане полковнику охотный, велце ласкавий пане и приятелю.

Ідучи през город наш Микита Бужинский до приятелей своих менует, повідаєт быти полку в. мстина, а сотні Евтуха, с которым Бужинским коней двое было. Теды мы, не відаючи добре о нем, а писма проежджого от сотника своего не показал, казалисмо в городі нашом коня пліснивого третим літом ест задержати. Которого коня, повідає, купил в селі Васкувцях у асаула тамошнего сілского, а другого коня рижого отдалисмо Микиті Бужинскому. Которому и писмо написали до войта нашего мсці пана, если ест он полку в. мстина и того коня, который ест в нас кажем отдати. При том с поволностю услуг наших ласце в. мсти, нашего мсці пана, поліцаємся, застаючи в. мсти, нашему мсці пану, всего добра цале зичлиwie приятеле и поволние до услуг

Іван Стороженко, сотник Войска их цар. пр. вел.(...)*.

Захар Григоренко (?) (...)*.

З Ічні 3 июля 1683 року».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 14512. Оригінал, підписаний авторами).

№ 5

1686, січня 22 (12). – Короп. – Купча.

«На уряді короповском передо мною, Тихоном Довгилею, сотником, Федором Ворожбытом, атаманом, Василем Микоиловичем (!), войтом, Левком и Ониkiem, бурмистрами, ставши очевисто Самойло Тищенко, бывший обыватель ломаковский, села уїзду Сенчанского (Сенча – Лохв. р-н), а теперешний обыватель села Нижного, прозываемого Панского в уїзду Сумского (?), признал доброволне и ясне сам на себе сим листом и вічным записом, чинечи то явне каждому, хтоб о том відати потребовал теперь и на потомные часы, иж що маючи в моцы и в спокойном своем держаню в селі Ломаках (Луб. р-н) на реці Селі (!) греблю, отчистым ему правом належитую и отьцем его чрез властный кошт и працу занятую и уфундованную здавна, на которой и дві клітки, тож отца его, были постановлены, а теперь зпустіли; только една гребля с належитым до ней ліском и в ней деревом садовым. А жадным правом нікому іншому не ест заведенное и непенное, як ся в своих границях виділяет оную (?). Теди реченний Самуйло, маючи волность ведлуг права, яко власностю своею шафовати и видячи бити з ліпшим пожитком своим, з доброй воли своей продал от себе от вели (!) на вічность вічным и неотзовным правом и зараз в смотр, в держание и у спокойное и вічное уживание на вічные часы подал и уступил все право и моць, ему на тую греблю служачую, от себе здал и сим листом своим здать и вливает урожоному его милости пану Или Новицкому, полковникові комоннному, за певную и готовую, иж до рук его собі сполне от него отданную и заплаченную сумму пинязей, то ест талярей сорок. Якож юж от дати сего листу его волен ест и моцел (!) урожоный его милость пн Новицкий сам, малжонка, діти и потомки его тую греблю от его, Самойла, вічным правом проданную, спокойне держати и уживати, млины на ней фундовати и всякую волность в ней иміти, кому хочачи отдати, заменяти, продати, записати, даровати, заставити и як хотечи на свой пожиток оборочати, шафуючи яко власностю своею. А оной Самуйло Тищенко сам, малжонка и діти и потомки его и ниhto з близких и делеких кривних, ані с людей общих в тую греблю уступовати ничим николи и жадной перешкоды и трудности в держаню спокойном его милости пану Новицкому чиниты, ані до права позывати так самими вічными часы, яко и хто инший не может, ані моцы будет под зарукою тысячи золотых и нагороженем шкод голыми слови менованных. А если бы кто колвек з близких кривних и далеких, а повинных его або з людей общих, в тую греблю уступовати иміл и перешкоду в держаню чинил ибо (описка, треба «або» – Ю. М., І. Т.) до права его милость пана Илияша Новицкого позывал,

теди оной Самуйло Тищенко от каждого такового заступовати мiет своим коштом и накладом аж до вистя давности земской и правді отписаной. Однак и по вистю давности земской сей запись, ку вiчности данній, в каждом суді и праві при моцы мiет воставати и на том он, Самуйло, дает его милости пану Илии Новицкому сей лист добровольный вiчний запись под печатю и подписом власной руки своей. А до того з честною и очевистою от него прозбою или уряд вышеписанный, яко теж и людей добрых и вiры годнии (!) печати свои приложили и руки свои подписати рачили к сему листу.

Писан в Коропові року тысяча шестьсот восемьдесят шестого мсца генваря 12 дня.

Которий сей лист и добровольное сознание Самоила Тищенко и до книг наших мiских короповских есть записано.

В подлинном подписано: Тихон Довгеля, сотник короповский.

Самойло Тищенко, рукою власною.

Устне от мене прошени люди: Павел, житель снітинский, мельник.

Данило Медвідь, житель шеповский.

Звыш писанный уряд короповский».

(ІР НБУВ, ф. 201, спр. 72, арк. 31–32. Копія XIX ст. Наприкінці документу намальовано два кола, всередині яких написано відповідно: «місто печати городової», «місто печати полкової»).

№ 6

1686, травня 3 (квітня 23). – Батурин. – Судова постанова.

«Року Бжого тысяча тысяча шестсот осемдесят шостого, мiсця априля двадцат третяго дня.

За відомостю справи вышой мянованые од небожчыка блаженное паметы Симеона гетманчыча Ивановича, бывшого полковника стародубовского, паном Михайлу Илии Рубцом выданое самого ясневел. его млсти пана гетмана пна и добродія нашого, до которого чубковцы бояре бывшые, а тепер козаки, суплiковалі будто оттысненье их сіножатеі. Тая теды суплика отдана была перед нас Михаила Вуяхевича, суди войскового енералного, и Аньдрея Василевича, писаря судового, для сужения обох сторон так панов Рубцов, яко и чубковцов, против которых жалобы речоных панове Рубцове заслонял себе сим выданим правом з с книг мiских стародубовских и коньфирмованных властью блаженное памети небожчыка Симеона гетманчыча ведлуг выданья реляцый славетного пна Тымофея Алексеевича, на тот час будучого атамана городового стародубовского, Романкевича писаря и як мы право тое и реляцью зобезке (?) по кгрунтах брахловских и чернооковских перед судом нашим вычитавшы, для пробацьи велелі стат пну Тимофею Алексеевичу, нні наказному полковныкові стародубовскому, и писарові Романкевичу стат пред судом. Теды оные так под сумненем призналі, же як нас старых люди воділы, так мы тот кгрунт и обездили, и як нам признавали, що земля и сіножатеі паном Рубцом служит, а их отчина, то ест бортное дерево, чубковцов, так и мы, як там перед небожчыком, так же и тут, перед судом генер[алним] войсковым, признаем по такой пробацьи sprawy, то се шкоды од суду самому ясневел. добродіеви были предложены. Теды з похвалою судовне поступком правным, веліл ясневел[можный] добродий сие право печатю судовою и с подпысом рук потвердыгы. Що ест и потвержено под закладом вины до скарбу войскового тысечу зол[отих] ежели бы сміли напотым чубковцы до сенажатеі, паном Рубцем служащих, озвати, того суд пылно тепер очевисто варовал.

В Батурині року и дня звышменованого діялося.

Михайло Вуяхевич, звышменованный судья, рука власная.

Андрей Василевич, писар судов[ый] войсковый енералный».

(ІР НБУВ, ф. I, спр. 56247. Копія. Внизу документа намальовано коло, всередині якого написано: «и друга печат леч декрету»).

№ 7

1688, березня 1 (лютого 20). – Нехаївка. – Лист слуги Яська Остаповича до Новицького.

«Добродію мой.

О повеженю господарском в. мс. добродієви моему ознаймую, иж за ласкою Бжою добре ся поводит: на млин Царовський деревня готова, брусу дубового сорок, палей вусімдесят; лоддей пар пять, валув три, буртниц дві. О тютюн ознаймую в. мс. добродієви, же Марко Подзюбаный хоче прийняти увес, як много ест тут, у Королі и в Снітині по копі камен на рок, ежели в. мс. добродія буде розказання на туй ціні увес отдати. Горілки куф три готовой ест, за которі дають коп по пятнадцодцять, ежели в. мсці добродія буде розказ, то продамо. Тое в. мс. добродієви ознаймивши и узичивши от Гсда Бга доброго здоровья, ласце ся вашой панской отдаю и назавше зостаю.

В. мс. добродієви моему во всем жичливый и найнижший (?) слуга Яско Остапович

З Нехаевки февраля 20 д. 1688».

В. мс. добродієви моему во всем зичливый и найнижший слуга Яско Остапович».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14599. Оригінал).

№ 8

1688, травня 22 (12). – Красне. – Лист охочекомонного козака Лукяна Скребешенка з товариством до полковника Іллі Новицького.

«Мсці пане полковнику охотный комонный, нам велце мці пане и добродію.

По указу вашой панской млсти зревідовалося товариство мое, котрих есче найдуется (без тых, счо порозездилися по приятелях) сорок един. Рачте ваша панская млст об нас млстивовому (!) добродієви, яневелможному его млсти пану гетману ласкавим словом проповісти. Кгдыж згола при скудости всего зостаем в одежи и в обуві. А особливе счосмо на курені поділилися, а казану не мієм, грошей теж тых на шест воз не будет, кгдыж мажа, возиско драбчастый, од чтирох золотих не купит его без хомута и без инших річей до возка. Также добродію и о том велможности панской доложити, абысмо мы при боку вашом панском в полку зостаючи, при о[со]бливом знятом були значку. О всем том покорне млстивой вашой панской попросивши ласки, служебничие нши залецаем услуги.

З Красного д. 12 мая 1688 року.

Вашой панской мсти во всем найповолнійшиє Лукян Скребешенко з товариством комонним охотним».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14508. Оригінал).

№ 9

1688, травня 28 (18). – Стародуб. – Універсал стародубського полковника Тимофія Олексієвича.

«Тимофій Алексієвич, полковник Войска их царского пресвітлаго величества Запорожского стародубовский.

Всему старшому и меншому полку нашого и кому тилько о том відати належатимет, сим моим ознаймую писаниєм, иж по частых алтеркациях и многих заводах тяглых жителєй новосілских з товариством войсковым, жителми села Вистрикова уезду нашого Стародубовского о пожни, лежачие в дуброви и кгрунти выстриковском, прилеглые к тамошним же выстриковским пахотным полям, в ограниченью своем так лежачие: узявши от болота Хоботка в урочище Жерновки, а отътоль коло леса Долгого в болото, называемое Ольховець, от того идучи в Платково, болото под село Галибесово, а от Галибесова в Березовую кладку, а от кладки знов на первое урочище, меновите в болото Чеботку. Уваживши я и зрозумівши речоных новосілцов в тые покосние грунта неслушное втрученьє, а товариства выстриковского непохибное при своем наданью давном от антецесоров моих панов полковников відячи стояньє при крепости писм купчих и уни-

версалных, цале при нем товариству выстриковскому з иншими певными особами, которые там же от антецессоров моих до ласки войсковой удленными мают пожни, яко то пан Григорий Кроткевич, писар наш полковой, и Иван Кисловский, товариш значный войсковой, помененные пожни заховую, позволяючи им спокойне оными владіти и пожитовати, а новосільцов, яко неналежных, от того удаливши, золотих [...] тое тут же сим моим універсалом варую, приказую.

Писан в Стародубі 14 генвара 1659 (*описка, має бути очевидно «1687»* – Ю. М., І. Т.) року.

На подлинном таково:

Звыш именованный полковник рукою».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 18413. Копія кінця XIX ст. Зверху документу запис копіста: «Універсал полковника Тимофея Алексеєвича, выданный товариству с. Выстрикова на пожни 18 мая 1688 года»).

№ 10

1688, серпня 22 (12). – Табір в Самарі. – Лист до полковника Іллі Новицького до дружини Меланії.

«Меланія, милая пні, малжонка моя.

Всегда от Гсда Бга в. мс. купно з мильми діточками нашыми здравия тілесного и дшевного спсения при зичливых сукцессах зычачи ознаймуем, иж писалисьми в сей оказії в Снітин, приказуючи Есифови гспдрства порадне держат и в пилности знайдоватися. А найбарзий о сінах и пашні бы в непогодные сие часы дочжевые не наробил гною. Проше и вас, пані моя, напишите од себе до Корнія в Нехаевку, приказуючи оному бы так же во всяких гспдрских порадках знайдовался, сіна й пашні в погоду бы попорад(...)»* за недогляд не понесл кошът ущербку, але як найліпшей обо всем нехай стараня прикладает. О овощи приказовал, меновите о вишнях и яблоках, жебы порожне знял и в Коропі повидел, давши жыдовьца на нашу потребу уробил и о вшеляких порадках написавши, през кого колвек в Нехаевку пошліте и довідавшися там обо всем як ся поводит, спитавшы так нехаевское, яко и снітинское, гспдрей наших в прислугах діло до нас в. мс. през Леска присилайте, жадаем. При том Всемилостивому Гсдвн в сохрание поручаючи, естем найжичливышым малжонком.

Дан з табору з Самары август[а] 12 року 1688.

Гелияш Новицкий, полковник комонный»

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 14610. Оригінал, підписаний Новицьким).

№ 11

1688, грудня 31 (листопада 21). – Нехаївка. – Купча.

«Року 1688 місяца ноемврия 21 дня.

Пред нами, атаманом Ефимом Городищенком и Семеном, войтом нехаевским, и при них людех зацних, на тот час будучих, ставши очевисте Марко Любасенко, сознал явне и ясне и доброволне, без вшелякого жадного примушення, иж я продалем двор свой власный и зо всіми грунтами, с полем и сіножатями и з лісом, так и сад, стоячий при дворі и з огородом славетно урожоному его млсти пану Илияшу Новицкому, пну полковнику Войска их царского пресвітлого величества Запорожского комонному, за певную суму за сто и шестьдесят золотих. А оные грунты нікому незаведеение, непенение, але яко дідство свое власное продалем вічными часы пану Илии Новицкому и жоні его и потомков их, не зоставуючи собі жадного вступу до права так самому мні, яко и жоні моей и дітям, так теж и крвним моим, близким и далеким. Теди вольно яко своим добром владіти и пожитки мати з оных грунтов и меновите во всіх руках трех поля міет бити: первие под Рожественном три ниві, у середней руці чотирі, под напотом дві сіножати, одна, стоячая обок Игнатови Пасюкові, другая посполу из Василем Гордіенком, стоячая на оболоні, ліс так теж, стоячий обок Петрова Повгаракова, что в оние 3 грунта не повин ніхто утручатися. А гдибы кто міл тие грунты обозватись, теди повин я сам от того очищаты во всем. На що для ліпшой віры и

певности свідомой я, Марко Любас, даю сие письмо пну Илии Новицкому, пану полковникові коммонному, при безъвыклости (?) належитой.

Писан в Нехаевці року и дня вышеписанного».

(ІР НБУВ, ф. 201, спр. 72. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 12

1689, березня 1 (лютого 19). – Стародуб. – Універсал стародубського полковника Тимофія Олексієвича.

«[...] Войска Запорозкого полковник стародубовский Тимофій Алексієвич. Всему старшому и меншому полку нашего Стародубовского товариству, а меновите старьшині полковой и кому тилко о том відати будет належало, сим моим ознаймую писанием, иж видячи я уставичне зичливо роненние ку пресвітлому их црского влчства маестатови и ку ясневелможного его мл. пна гетмана рейменьтови пна Миколая Чорнолуского, сотника полкового стародубовского, прислуги, а уважаючи его в тих уставичних услугах недостаток, ку вспартю оно-го села Меленск, до ласки ясневелможного добродія его мл. пна гетмана, конферую и надаю. Відаючи теди о том, вишъмененая старшина аби ему, пану сотникови полковому, в держаню оно-го села Меленська и найменшое не важился быти перешкодою, пилно властю уряду моего варую и приказую. Войт зась села Меленска зо всіми тяглими людми аби ему, пну сотникови, всякое належитое послушенство и повинност отдавал, тож приказую.

Писан в Стародубі 19 февраля 1689 року.

Звыш менованный полковник стародубовский, рукою. м[істо] п[ечати]

(С подлинника).

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 18431. – Копія кінця ХІХ ст. Внизу документу намальована печатка Тимофія Олексійовича).

№ 13

1689, квітня 17 (7). – Лубни. – Лист лохвицького городского отамана Федора Григоровича до Ірини Новицької.

«Мсцва пні полковникова, нам велце мсцва пні и добродійко.

Дочеканем свят фалєбных поздоровляю в. мсти мсцвую пнюю, которие жичу добре здорово отпровадивши и сим (?) подобных долголітне при вшеляких щасливостех веспол з его млстю добродієм нашим дочекивати. А при том ознаймую в. мсти, моей мсцвой пне, же пн. Иосиф Тарасенко з Ніжина прибывши к Лубням, жадал мене о тое, абым сии два луки честно казал в Лохвицю до в. мсти, моей мсцвой пне, одослати. Которие натыхміст ис тятивами, обвинєные прядивом скруз, до в. мсти добродійкі (!) мое (!) посылаю и о респонс покорне прошу, жебы вцали до рук в. мсти моей мсцвой пне доишли (!). А за тым найниший поклон мой в. мсти, моей мсцвой пне, засылаю яко в. мсти, моей мсцвой пне, зичливый добра всего и слуга уніжоный Федяй Григоревич, атаман город[о]в[ий].

3 Лубен д. 7 апріл[я] 1689».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 14597. Оригінал. Запис на звороті: «Ей млсти пне Ірині Гелиашовой Новицькой, полковниковой нашей, велце мсцвой ане и добродійце, покорне належит»).

№ 14

80-і рр. ХVІІ ст. (?), листопада (15). – Короп. – Лист Копула (?) до Іллі Новицького.

«Мсці пне полковнику комонный, мні велце мсци пне и добродію.

За певною окказиєю приходит мні убогий мой одзив в. мсци пна и добродія моего учинити о том (?), жебраючи (?) ласки вашой панской, бис вашой мсци пан панским своим призрінием рачил призріти на мое убожество и прислати мні гроші за горілку цале житн[и]ї (?) талярей сто и пять. О який по всі часи, не сміючи наприкритися, позичалем в людей и яко колвек суплементовалемся аж по дн

нешний. А гдѣ оные докучают мнѣ о отдане, юж цали встид на сторону отложивши, мою до в. мс. мсци пна и добродія моего вношу прозбу: хти в. мс. мсци пан ласкаве учинити и вспомогти такую горячую сего часу мою потребу присланем грошей. Если всіх не мощно, то принайней золотих двѣсти и талярей пят рачте прислати, а сто золотих еще у вашей мсци пна останет. Если зас мощно всі прислати, то особливая то ласка вшой мсци пна ко мнѣ, службеникови вшему, будет. Котрої я назавше неотмінной покорне жебраючи, кланяюся низко и оному ж зичу сей стий пост щасливе зачинати, безгрішно в добром здоровю провадити и помислне кончити з милою панею вшею и зо всім цним домовством блгородного дому вашего. Нехай всіх и содѣтель в. мс. мсци пна и блгодателя моего в премн[о]гїї літа рачит щастити блвити и фортунити во всіх замислах ваших як бисти его содѣтилною помощію и крѣпким заступлением страшни и неприступни всім врагом своим були, да укрѣпит вас Гсдь и подаст одолѣние и побѣду на супостата млтвами Прчтой Бци Матери своей, котрая значною есть побѣдоу в бранех. Нехай же она щитом и покровом вшей мсци пну будет, покриваючи и обладающе от всякого зла в недостойних и грїшнїйших моих за вше достоинство молитвах, поки живота моего не престану млить, найвышших блгати, а дай Бже и презентер поклонитися в. мс. мсци пну. А тепер през подлий щирить (?) листовний назавше панской мя ласці полекаю, котрому в. мс. мсци пну и добродієви моему (?) естем зичливим найнижшим слугою Ф. Копул (?).

З Коропа ноемвра 15.

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14618. Оригінал).

№ 15

1690, березня 2 (лютого 20). – Ромни. – Лист слуги Новицького Корнілія Василієвича до Новицького.

«Мнѣ велце ласкавий мсці пане добродію мой.

Ознаймую в. мсці добродієві моему, ижем до Новгородка виїздив до отця архимандрита строни плитов и так его не застав в манастиру. Тилком застав отця намісника и как мовив отц намісник, же то ви на свою потребу, а не на панскую, ежели обачу писание од пана полковника, а од пана вашего то можна річ позволити, бо г[д]иж велце просим вашмосці рач вамсть прислати писание до отця архимандрита о причину, жебы позволил випустити плитов на потребу в. мсці. Зачим в. мсці пану кланяється громада подданий в. мсці яко добродієві своєму, иж не маш борошна за чим плитов випускати. Рач в. мст, люб прислати люб, и тут розкажіт дати. Ми особливе громада убогая в. мсці добродієві своєму кланяємся яко отцу своєму. Рачте вамсть над нами злітоватися, же не могут випустити двох плитов бо г[д]иж тепер Бог нас навів, жесмо иншии и од коней поодпадали. Хотїйте (?) в. мст над нами яко над поданими своїми злітоватися. Особливе, добродію, прошу присилайте в. мст якого козака для помочи гаченя гребель, бо г[д]иж (?) сам не увернуся. А при тим Господу Богу в. мсці яко добродія своего поручаю слуга и подножек вашмосці Корнилий Василюевич.

1690 рок місяця фев[руария] дня 20».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14587. Автограф (?). Дописано на маргінесі іншою рукою: «зри ж(?) отцев возок маленький (...)* час (...)* возику (?) що ест горїлку шинкарум як будете давати од семидесят золотих, потому що и сами дорого міем»).

№ 16

1691, лютого 19 (9). – Стародуб. – Квит запорожця, даний стародубському полковнику Тимофію Олексієвичу.

«Квитанция пну Тимофію Алексієвичу, даная от запорожца.

Року тысяча шестсот девятдесят первого мсця февруария девятого дня.

На майстратї их црского пресвтлого влчства стародубовском, перед нами, рочне на ратушу засїлими радними, ставши очевисте пн Феодор Подлїський, писар присяглий міський стародубовский, презентовал до акт міських стародубов-

ских, за полцінем собі от пна Тимофія Алексієвича, полковника бывшого стародубовского, квитанцію, которая тими писана слови:

Я, Афанас Соколовский, товариш войсковый, мешканем застаючий в Сечи, куреня Незамаевского, чиню відомо каждому судови и урядови, тепер и в часы потомные, сим моим добровольным писанем, ижем принявши за мои утрати, понесение еще за полковництва Леска Острианицы, полковника бывшого стародубовского, тепер уже в доброе помирковане з певних причин от пна Тимофія Алексієвича, полковника бывшого стародубовского, двадцят талярей готовых грошей, власними руками моими одобраних, вічними часы его самого, пна Тимофія Алексієвича, и потомков его з потомками моими квитовалем, з подписом рук людей упрошоних.

В Стародубові тисеча шестсот девяност девятнадцатого року февруария місяца девятого дня.

А подпис руки тими был словы:

Дмитро Зурман, обозний полку стародубовского.

Тимош Влізко, хоружий полковий.

Яков Завадовский.

Федор Подліський, присяглий міський стародубовский писар.

Которая квитанція есть про память в книги стародубовский міские записана.

(Моск[овский] Архив Мин-ва Юстиции, старод[убовского] магистрата, опись 1, книга № 1651 (1691 г.), л. 9).

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 18435. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 17

1692, грудня 26 (16). – с. Сміла. – Лист смілянського сотника Василя Громики до Новицького.

«Мні велце ласкавий приятелю мосці пане Новицький.

Щирую зичливість мою во всем с поволними услугами моїми в. мс. мосці пану заледивши, причинную просьбу мою за Федором да Семеном Воротиленками к в. мс. мосці пану покорне уношу. Которих в Ромні, чи з позволения чиего, чили з своего, предся козаки полку вашого на станьции в домах их застаючие наміреня, без бытности их, мененних Воротиленков, в своїх домах, оные козаки надзбыт своеволю вчиняли, же взявши діти их малие, головою у сніг кидали и многие збитки оним людем чинили, же у Федора старшого Воротиленька и людей з празничного обіду розгнали. За що отец Стефан, священник засулский, ужалившись немалой зневаги задатой невинно там же будучой матусі его, мусив хоч не рад с оних козаков затяти якый раз, за що еще тепер оних Воротиленьков тие козаки и турбують, же якобы от побитя Семенового Воротиленькового оние хорими сут. Сдиж през слушную відомост дозналем, же тие козаки як Воротиленьков в дому их не маш, що хотят як здоровье чинят собі. Еднак же так розумію певне, же и оние козаки не так з своей волі тое чинят, як з позволения пана сотника роменского, о чом ціле в. мс. мосці пан з чиего так розказаня тое вчинилося увідомившись, рачте и мні о то зичливе ознаямити. А оних преречоних Воротиленков подлуг причинной просьби моей от тої кривди их невинної ласкавістю своєю паньскою уволнити, вдиж люде сут зацние и тая на них укривжоня невинност так довнимаю, же з чиєїсь ненависти учинилася им. За которими и подесятократно в. мс. мосці пана ласкавого (?) упрошаючи, ласце вашой и з заемнозичливым отвядчаньем себе полецаю в. мс. мосці пану всего добра щирезичливий приятел и до услуг поволній

Васил Громика, сотник сміловский.

З Смілой декаврия 16 1692 року».

На звороті: «От п. Василя Громика, сотника смілянского, о занесеню интерцессии за Воротиленкам, котории побили товариства полку нашего 169[2] дека[бра] 19 подано».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14540. Оригінал).

№ 18

1694, червня 19. – Нехаївка. – Лист старости Л. Василевича до полковника Іллі Новицького.

«Их црскогo прстологo влчства Войска Запорозкого, мсцівий пне полковник охочокомоньний, мні велце ласкавий пне и млстивий добродію

Поволности услуг моїх яко найпокорнійше вашой млсти препославши, извістую, иж тую деревню по указу вашом панском млиновую всю сполне, як приналежитая, виготовалисмо. На розказане ваше паньское, яке мні указано, абым драни купил тисяч зо дві. Теди я тое діло спорядилем, тылко еще тая дран не отшукана. За которую то дран тисяч дві дадем осм коп грошей. Строни вапника вашой паньской млсти тож для ознайменя подаю, иж три печи дров вже спалили. Толко юж на едну піч четвертую дров буде, а болше не маш. В той міре вашого панского респону прошу, чили як тая четвертая піч дров спалится, знову дрова куповати чили теж робыт престат. Знову тиж вашой панской млсти с покорною, а уніжоною аффектацією моею вдаюся и ознаймую, же юж борошна кромі житного отнюд не маем, пшона и иньшого, а роботники докучают, яко то вапник и иньшие (...)*. О тое в. м. м. мс пна о ласкавий респонс упросивши, наваше должен застою в услугах моїх яко найпо[ко]рнійше вашой [пнской] милости, моего ласкавого и ми[лостиво]го добродія, нижайший слуга и подножок

Лусян Василевич, староста нехаевский.

3 Нехаевки июня 19 д. 1694 року».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14634. Оригінал).

№ 19

1694, липня 6 (червня 27). – Лист Михайла (?) Забіли до полковника Іллі Новицького.

«Милоствий добродію мсці пне отче.

Хтілем пренизкий мой в. м., м. пну отцу и милостивому добродієви, воздати очне в дому остаючому, належитой поклон, а кгда тепер зачувши я, же по монаршому их црскогo пресвітлого величества указу и ясневелможного добродія, его млсти пна гетмана, ординансу, военную в. м. м. пану завзялес дорогу, теж того ради задержитися до далшого часу мусілем. Однак яко синовско модлствую того у Всемогущаго Творца, дабы тот в. м. мс. пна военний поход яко примножил монаршое их црскогo прсвітлого величества милости и рейментарское ясневелможного добродія на отмінное ласки з приращением слави от всего Войска Запорозкого, так всеусердно зычу, абы при ненерушоном добром здоровю и всяком блгополучном поведениу щасливий поворот в. м. мс. пна оглядали в дому. Якого повороту и повторе усердствуючи в дому в. мл. пна согладати, на сей час отдаемься в. м. м. пна и добродія ншего, отцевским млтвам.

В. м. мс. мс. пну отцу и млстивому добродієви всего добра зичливий сын и низкий слуга М.(?) Забіла.

3 млина Руденского за Обтовим. Юня 27 року 1694».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14495. Автограф).

№ 20

1694, липня 13 (3). – Борзна. – Лист Михайла (?) Забіли до полковника Іллі Новицького.

«Милоствий добродію мсці пне отче.

За посіщення листовное в. м., мс. пна отцевское и за узичене нам здоровья доброго низко в. м., мс. пну милому отцу и ласкавому добродієви, чолом бючи, велце дякую. А взаем и я сим моїм синовским в. м. мс. пна навижаючи листом, яко зычу в. м. мс. пну всеусердно доброго здравия и всякого блгополучного в премногие щасливие літа заживати поведения. Так покорственно и отдаюся его отцевской з поволними услугами моїми непременно любітелной ласце и млсти.

3 Борзни юля 3 року 1694.

В. мс., м. мс. пну отцу и млстивому добродієви, всего добра зычливый сын и поволный слуга М.(?) Забіла».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14509. Автограф).

№ 21

1695, січня.– Городня. – Лист Івана Змиченка до полковника Іллі Новицького.

«Мні велце ласкавий мсці пне Илия их црского пресвітлого вел[ичества] Войска Запорозкого пане полковнику комон[ний], добродію мой

От Гсда Бга здоровя и щасливих долгофортунних літ узичивши велможности вашой, за навіжене писма от вамсці мсці пана ку мні, слугі своєму и родичу, покорне дякую. За обітницу оную камінний шість в догляд обецаную, а потим моем акту веселном распорядивши господарство снам своим, субьмітуюся сам приїхати до вел[можности] ваш наужную (!) мову. Зачим писма моего не ширячи, Гсду Бгу вас мсці поручаю.

З Городні януаря року 1695.

Вамсці мсці пану во всем зичливий пртл. Иван Змидченко;

Василий И(..)*».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14595. Оригінал).

№ 22

1695, квітня 8 (березня 29). – Борзна. – Лист Михайла Миколайовича до полковника Іллі Новицького.

«Мсци пане полковнику, мой велце мсци пане и великий добродію.

Міл бым то собі за великое иньгуманитатем, гды бым при поданой оказии найнижчого моего поклоні не міл писати, зычачи в. мсти, моему мсци пану и добродієви, так теж еі млсти паней добродійци моей, доброго здоровя и щасливого повоження от Гсда Бга веспол от Бга данным потомством на многие літа. Рад бы я сам в. мсти, моему мсци пану и добродієви, поклонівсе, только тепер не маю часу. Аще Гсд позволит свят дочекати, то по святех не омешкаю поклон свой найнижший моему мсци панству отдати. Так теж еі мсц панна Адария, цорка в. мс. мсци панства, низко кланяется и в добром здоровю зостаєт. Ознаймую в. мсти, же псалтыр вьвчила и акафісты доучет. Що в. мсти, моему мсци пану и добродієви, ознаймивши, ласце и млсти вашой панской отдаюсе.

В. мсти, моему мсци пану и добродієви найнижший слуга и зычливый приятел Михаил Миколаевич.

З Борзны мсца марта 29 дня року 1690».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14601. Оригінал).

№ 23

1695, квітня 13 (3). – Березовиця. – Купча.

«Року ахче мсця априля 3 дня.

Пред нами, врьдом засільм села Березовиці уезду сотні Срібранской, имено Потапом Дрижаченком, атаманом березовским, и при бытности честнаго гспдна отца Федора Шидратенка, священника березовского, Иваном Сулименком, войтом, и Гарасимом Соляником, на тот час атамана талалаевского, и при нем будучих на тот час людей березовских Харка Яценка и Максима Матченка, яко тіх и могоричников того часу будучих Романа Ковалиового зятя, Семена Бездірка, Амеляна Матвія и Супруна Трищученка, Грицка Кожаненка, Грицка Матвієнка, Василя Колісника и иных, при том будучих немало особ, жителей березовицких, ставши персоналитер Андрей Коваль, житель березнянский, чинил нам оповідь свои (!), в таковый способ мовячи:

Пане уряде! Міючу я свои власный под селом Талалаевкою уезду Краснянского, а имено з ставом и греблею на рікі Березовиці вниз гребли лозы тым боком села Талалаевки, дубник и березняк и сіножати в своем ограничении от Ивановаго Хвостикового, жителя талалаевского, а сим боком от села нашего Березо-

виці дубняк и сіножать свого ограничения міет от Семеновых Бездітковых ґрунтов вниз Березовицею граница от Яцьких, вдовы, ґрунтов сим боком, а тым боком от Талалаевки вниз (!) граница Сердюкова талалаевского и так тую гребелку з ставом, з лозами, з дубниками и сіножатями, як граница моя есть, свою власную купленую от Ивана Соляника, жителя талалаевского, за коп девять и в держанию своем лісов есть роков с пятнадцать и никому ни в чом непенную и незаведенную, ні з якого власне насилия, Новицкому, полковникови комонному, пані его и потомком его за певную сумму готовых грошей личбы полской золотых шестьдесят. Которой ґрунт продавши его милости и одобравши своими руками властными за оным сумму, вічними часы як я сам, так жона моя, діти мои, з близкими своими крвными и далекими, вирікаемся и варуем тое, абы я сам, так жона моя, діти мої, близкие и далекие з приятелей моих не важились того ґрунту у его милости пна полковника комонного под закладом талярей а по (очевидно описка, можливо слід читати «сто» – Ю. М., І. Т.) откуповати и никаким яким неслухным правом турбовати за тот мой ґрунт, в вічність проданный. А ежели бы из близких моих крвних и далеких его милости пана полковника комонного неслухне турбовати, теди я повинен буду станути у права, а зврушитель тому ділу совітую виш положенную вину міет заплатити неохибше, а я, яко уживал оноґо спокійне ні с кого ні в чом не маючи перешкоды, так вольно его милости пану полковникові, пані его и потомству его тим ставом, греблею, лозами и дубниками и сіножатями пока граница опіваєт, владіти яко своим власным дати, продати, даровати, греблі лучшую заняты, млин постановити и подтуґ (слід читати «подлуґ» – Ю. М., І. Т.) изволения своего ку наиліпшему своему пожиткові онай ґрунт оборочати, не узнаючи ни от кого жадной перешкоды и наименшой. На що для лучшей віры и певности сей моей купчи лист на тот ґрунт даю до рук его милости пану Илии Новицкому, полковникові комонному.

Діялося в Березовиці року и дня вышереченного».

(ІР НБУВ, ф. 201, спр. № 72. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 24

1696, квітня 13 (3). – Борзна. – Лист Михайла (?) Забіли до полковника Іллі Новицького.

«Млствий добродію мой мсці пне отче.

Любо дочеканем и проваженем стое Четиридесятници сего хвалебного Посту при моей звиклой синовской поволности, зпознилемься в. мс., м. пна и добродія моего, повиншовати (за що покорственно в. м. мс. пна прошу о вибачене), однак не позная моя, але овшем преднійшая сыновская ку в. м., мс. пну и милому отцу, всегда зостаєт зичлиивост, з которою сыновско, люб при доконченю оноґо ж поста отзываютися, всеусердно зичу в. м., мс пну и млстивому моему добродієви, в добром здоровю и всяком блгополучном поведеніи, а особливе при душеполезном спасеніи, прстиґши оный Пост, бґоугодно страстем Хствим поклонитися и его ж світлого праздника Воскресения Хства дочекати и зо всім домом в. м. пна радоватися. Чого и повторе, яко всеусердно в. м. мс. пну зичу, так и отдаюся з поволностью моею служебничою в. м., мс. пна и добродія моего, премилосердной отцевской ласце и милости.

В. м., мс. пна и милостивого моего добродія, всего добра зичливий сын и найнизший слуга М.(?) Забіла.

З Борзни априля 3, року 1696».

(НБУВ. Ф. ІІ. № 33. Ориґінал).

№ 25

1696, квітня 16 (6). – Ромни. – Лист наказного роменського сотника Івана Хоружого до полковника Іллі Новицького.

«Мсці пне полковнику охочокомонний, мой мсці пне и млстивий добродію.

Ознаймуем сим моім листовним писанием в. м. м. пну и добродієви, которіи нши козаки іхали добровольною до (!) дорогою, же на имья Иван Крутько из сестьренцем своїм до своєї оренди запросили. Нши козаки на прозьбу его поіхали до его аренди, же теж ні жадної фури не пудиймали. Еднак же своего шинкара побив, а теж своего сердца не утомивъши, тот Крутько и наших товариства двух на имья Хвеска Мороза на смерть убили и на имья Семена, который на смертънуй постели лжиг, то не зънаемо ти (*очевидно описка, слід читати: «чи» – Ю. М., І. Т.*) жив будет. Козак Семеньца едънак же вамост мой пн уваживъши тиі слова, абы в. мс., мс. мсці пну и добродій, от своего боку кого зослати, яко колвек особу. А затим Гду Бгу поручаем з (!) сохранение.

Иван Хоружий, сотник наказний.

Из Ромна. Мсця априля, 6 дня року 1696».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14526. Оригінал).

№ 26

1696, травня 16 (6). – Чигириндіброва. – Лист охочекомонного полковника Івана Рубана до полковника Іллі Новицького.

«Милостивий мой добродію.

Сими часи дано мні з Ромна знати о забитю едного товариша нашего на смерть, а другого тиранско побитю от жителей роменских. Прето я о таком тиранском забойстві, поневаж оние и так рок Мороза забили, заносячи скаргу ясневелможному рейментарови, посилаю п. писара своего в Батури и проше покорне в. мт. мосці пна добродія и отца о подане п. писарови моему ваше пнское информации, ежели тих людей забойцов усиловная прозба наступит, мощно будет писареви ехати до Батурина или может ціле и его мл. пн полковник лубенский тую справу декретовати. О тое повторне [в.] пнское мл. просячи, а самого себе з поволними услугами моими звиклой ласце вручивши, застаю в. мсти мосцы пну и милостивому добродієви моему во всем зичливий и поволний до услуг его црского престлого влчства Войска Запорозкого полковник комонний Иван Максимович Рубан.

З Чигриндуброви мая 6 1696».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 14625. Оригінал).

№ 27

1698, липня 13 (3). – Купча.

«Року 1698 мсця июля 3 дня.

Я, Матвій Кузменко Кротинец, жител семеновский, чиню відомо сим моім писанем у каждого суду и права и на каждом місцу, где колвек сей мой лист презентован будет, иж я, міючи грунт свой власний в острове злом в Любещине лежачий в завідованю чесного господина Григория Прокоповича, священника п[ятницкого] любецького, от браті моей част свою отчистую выделенную так дерево бортное, яко и до бортей, способное селище в Грабове из сіножатми, криници и вшелякие пожитки в том грунте, знайдуючимися. А будучи потребним пінязей, тот выш помененний грунт, част свою власную всю, от браті моей выделенную, продадем и на вічність пустилем Ониску Попенку, жителю тесновському, сестренцу своему, ему самому, жені и потомком его вічними часы. З которого то грунту повинен будет он и по нем сукцессорове его тую ж дан давати до церкви стой пятницкой любецкой, яко и я давалем, то ест за готовую суму, рук моих дошлую, за коп двадцат личбы и монети литовское. До которого грунту, от мене проданого и на вічност пущеного, не повинен буду я сам, жена и потомки мої, так теж близкие и далекие покровние мої, утручатися и перешкоди чинити. Але волно будет оному Ониску того грунту яко хотя уживат: дат, продат и кому хотя отпустит. А хто бы міл оному (...) * перепопу чинит, таковый заплатит вини на урад [...] сей мой лист презентованый буде золотих сто. А [по] заплаченю вини тот грунт міет при Ониску, жені и потомком его вичними часы застават. На що

для ліпшого твердостн даю сей мой вечистой продажи [лист] при людях зацних и віри годних на подписе нижей менованних.

Діялося року и дня више менованного.

Очывисто упрощоний о подпис руки от пана Матвія Кузменка у того писма продажного подпису[ю] Григорий Прокопович с[вященник] л[юбецкий] пятницкий.

Иван Крамовський, сего листу[...].

(ІР НБУВ, ф. І, спр. І56255. Оригінал (?).

№ 28

1699, травня 19 (9). – Чернігів. – Універсал чернігівського полковника Юхима Лизогуба.

«Его црского прстлого влчства Войска Запорозкого полковник черніговский Евфим Лизогуб.

Ознаймуем сым нашим писанем кождому кому колвек того відати будет потреба, иж п. Федор Крассувский, товариш полковый, на вспарте своего убогого господарства угледівши способное мійсце для построения млына у своих власных куплених кгрунтах, именно на річці Щодрувці у лісі против прогону поля, просыл нас себѣ фундушового писаня, за которым бы могл он себѣ безпечне речоний строїти млинок. Теды мы, принявши его, п. Красувского, слушную прозбу, позволяем оному ку пожитку своему на помененной річці Щодрувці строїт млинок, з которого всякими розміровими приходами пожитковати и яко козакови на себе отбирати. Однак тое пило варуем, абы людским з стороны кгрунтам тым занятєм новопостроенной гребли не чинила[с]я яковая шкода.

Дан в Чернігові мая 9 1699 року.

Звиш менованный полковник черніговский Евфим Лизогуб.

Донеслося нам відати, иж он то п. Крассувский уже на речоном мійсцу высыпавши греблю и почавши клітку строїти, на тот час уже просил нашого себѣ фундушового писаня. Теды позволяем подлуг виш речоных кондиций заживати спокойне тих новопостроенных млинков и всякие на себе отбират розміри. А то взглядом его заслуг».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 56254. Оригінал завірений печаткою і особистим підписом).

№ 29

1700, грудня 10 (листопада 29). – Конотоп. – Купча (регест).

«Року Божого 1700 місяця ноеврия 29 дня пред нами, урядом конотопским, а меновите предо мною Феодором Кандибою, обозним полковим ніжинским, и Семеном Зимовцем, сотником на той час будучи наказним конотопским, Игнатом Макухою, атаманом городовим и Гавришем, войтом, Гаврилом Плаксенком и Андрієм Ярмирковим, бурмистрами, ставши очевисте, явне, ясне з доброй волі своей без жадного примушения Степан Наталченко с женою своею Оленою Ювфимовною и при нем же будучие брат Степанов Гарасим и Иван, син того ж Степана [...].»

Продаю млин панам Григорию и Матвію. Це діялося при о. Димитрію, священику Юріївському конотопському, Кирилу, ніжинському крамарю, та інших.

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 57809. Копія XIX ст.).

№ 30

1711, листопада 19 (9). – Стародуб. – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки.

«Его црского прстлого влчства Войска Запорозкого полковник стародубовский Лукян Жоравко.

Всім вобец и кождого зособна того відати належит, а меновите пном старшині полковой стародубовской, сотникови полковому, атаманови городовому зо всім старшим и меншим товариством, также и войтови зо всіми посполитими и

тяглими людмы при узиченю доброго от Гсда Бга здорова, меновите сым універсальным моим писанием ознаймую, иж презентовала мні пней Евфимия Андриха Дащенкова з притомностю зятя своего пна Андрея Стефановича покойных небожчиков пнов антецессоров моих Ивана Плотника, Петра Рославця, Тимофія Алексієвича и Михаила Миклашевского універсали им, данние небожчику пану Гаврилу Дащенку, на тот час будучому обозному полковому стародубовскому, и по нему, обозному, синові его Андриєви также вручение, и на тие полковничіе універсали потвержене небожчиков велможных их мл. пн (!) гетманов многих на заняте гребел и построение млинов на речци, на сиром корены, Вепринкі в Білом Колодязи селі, другую в селі Даривевичах на речци Берестянци, а третую у села Митничах на речци Бабинци, где построено каменей чтири и валя едина на тих виш писанных речках. Я поревновавши небожчиковским антецессорам моим універсальным писанем, видячи и свой таковий же універсал, жадаю по всей старшині полковой и черні и посполитих людей именем ясневелможного добродія его млсти пна гетмана приказую, абы отнюд ніхто не важился ей, Андрисі Дащенковай, и по ней зятєви еи в тых построеных млинах и при ных будучих кгрунтах чинити и жадного утиску и препятія, и в отбираню з них и заживаню пожитков и наименшое не важился чинити кривды, пишно о тое приказуем.

Дан в Стародубові 9 ноеврия року 1711.

Звыш менованный полковник стародубовский, рукою власною. М[істо] п[е-
чати]

(Архив черниг[овского] двор[янского] собрания, д. № 5294, подлинник).

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 18456. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 31

1711 р. – Скарга селян с. Нижнього до Петра Корецького.

«Блгородний мсці пне Корецький, милостивийший нам добродію.

Жители села Нижного, поддание бунчукового товарища пна Андрея Миклашевского, не от тепер в наших власних Круковских кгрунтах випустошили бортного дрвя, так и нині пустошить не перестають. К тому же пчоли в дереві ншом старовічном насилно дерут, да и вашего блгородія купленного дерева от іх спустошення мало число зосталось, ибо природное от дідов и отцев наше бортное дерево позаходили и знаме наше постісовавши, свое и панское понаводили и сами на свою потребу рубают и чужосілцям заводят. Яко и тепер лісничі Швейбин, братанич Субковский, продал сосну нашу нам, которою поймали и коня для улики в оногo взяли, и діржим до указу. А ониє нижневці Швейба з товарищи ні в дідов, ні у отцев наших, Вістровщині отчини, ні Залазов не куповали, но за позволеньем покойного пна Митлашевского (!) ходят. Которіє, отнявши нашу деревню Круковъскую, пожні наши, около Истровки захопав (?), где и дерево наше, и оним нашу отчину казал ходити, мовячи, ви, круковци, сами всей Истровщини не сходите, нехай мої нижневці ходят вам в помоч, а пожні ваши перед вами. А тепер не толко що от пожен отбили, но и отчину всю зайшли знамями, а послідное нам спустошали, закрадаючи, что нам вже заледво и проход от нижни кгрунт и от ониє есть. Понеже и прошлого года войт наш опух (?) лиці вовсі (?) и оглобля зломалася витял, толко на оглоблю. В которогo коня таяров десят дан (?) випрегли, да и по сию пору в нашем же грунті взятий (?) за оглоблю и пропал и чинечих кривд немало есть, якіє на реестры прилагаем. Тогo ради о сем вшему блгородію донося, просим на означенних нижневцов за токовіє от них нам показанніє обиди где надлежит просить з них справедивости.

Блгородія вашего нижайшіє подданніє ваши круковские уварові ишукові, подножки».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 53268. Оригінал).

№ 32

1714 р. – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Копія.

Его царского пресвітлого величества Войска Запорозского гетман Иван Скоропадский.

Ознаймуем сим нашим універсалом кому колвек о том відати надлежит, а меновате дозорцам мнстра новгородского, в селі Спаском найдуюч[ого]ся, иж громада кириевская презентовали нам антецессора нашего універсал потвержательный на коло млиновое на греблі в том же селі [...] той найдуючоеся, яке покойный Евсейий Мороз, жител кириевский, же [ле]кговал на церков тамошную, виданный, на що просили и нашего потвержения. Теды мы, гетман, узнавши их слушное в том прошение, велілисмо з канцеляриі войсковой енер[альной] наш універсал выдаты, которого повагою пилю варуем и сурово приказуем, абы ніхто не сміл [и не] важилься, а особливе з дозорцов мнстра новгородского, жадною мірою млинового кола интересоватися и брат з оного приходы, кроме тамошных жителей, которие не на себе, але на церков Божественную, с помянутого кола млинового приходы употребляты. В чом абы [ніхто?] найменшой не дерзал чиньти перешкоды, повторе упоминаем и приказуем.

Дан в Глухові дня __ року 1714.

У подлинном подписано тако:

Звиш менованный гетман рукою власною».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 56251, арк. 40. Тогочасна копія. Внизу намальоване коло, всередині якого написано: «Місто печати войсковой»).

№ 33

1716, жовтня 14 (3). – Стародуб. – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки.

«Его црского прсвітлого величества Войска Запорожского полковник стародубовский Лукян Жоравко.

П. п. обозному, судії, писареві, асаулам полковим стародубовским и всему старшому и меншому полку нашего товариству, тут же п. войтови зо всім майстратом и посполитими людьми и кому колвек о том відати належатимет, ознаймуем сим нашим універсалним писанием, иж презентовал нам пн Леонтий Михайлович Мархоленко, знатный товариш войсковой, універсал покойного пана Тимофія Алексіевича на владіние еще отца его, респектом заслуг его войскових, на селце Артюшково данний, на которий просил нас пан Леонтий о потвержене. Теди ми, не нарушаючи давних універсалов покойних антецессоров наших, до далшой волі и ласки ясневелможного добродія его млсти пна гетмана позволяем ему, пану Леонтию Мархоленку, тим селцем спокойне владіти и пожитковати. Зачим, відаючи о том помянутую стародубовская старшина, аби ему, пану Мархаленку, во владінии оного селца жадной не важилса (!) чинити трудности и препятія, а жители артюшковские, як от килкадесят літ пану Мархоленку чинили послушенство, так и тепер в том же повиновении зоставати должны, властью уряду нашего, приказуем.

Дан в Стародубові октоврия 3 д. 1716 року.

В копии пишет:

Звыш менованный полковник старод[убовский], рукою власною. (Генер[альное] сл[едствие], л. 19 об.).

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 18456. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 34

Не раніше 1721 р. – Лист Якова Іскри до гетьмана Івана Скоропадського.

«Ясневелможный мсці пне гетмане, всемылостивійший мой отче, пне, пне и премилостывійший сирот отц и добродій.

З пеленах матерных осиротівши, я рабов раб велможности вашой, по умертвии отца моего Климентия Искри, хорунжого полкового переяславского, оставшись в опеку дідусю моему рожонному, бившому обозному полку Стародубовского, покойному пну Захарии Искри, которого при старости літ Гспдъ Бг житие сократил. А по смерти покойного дідуса моего, пна Захария Искры, в посессию, помираючи, отдал мене своей дочери Елені Искровні, рожоной цотусі моей пней Карповой Чесниковой, в которой нні на на ученіи книжном обрїтаюся. Пустил мні, яко внуку родному своему, виж помянутый дідусь мой, пн. Захарий Искра, куплею набутие всі кгрунта в Погарі, то ест ліси, поля, дворі и протчие набитки. А помираючи, крестнику своему Василю Жидку, в Погарі жиючому, тие всі кгрунта до возрасту моего вручил глядяти, аби не було розоренное ничтоже. А по умертвии покойного дідуса моего, пна Искри, не толко в тих кгрунтах селения, но и тому крестнику Жидку, а дозорци кгрунтов пна Искри, налоги чинять и утиски пнове погарци, рационі и порционі немалие з него, Жидка, емлють. Впадаючи до ног ясневелможности вашой через рабскую супліку, оборонного універсалу прошу на тие виж писанние всі кгрунта и двори, аби не било спустошенія в тамошних жителей, теж дозорцу тих кгрунтов Василя Жидка от налогов и податей уволнить тысящокротне прошу до возрасту моего. За що сам Гспдъ Бог будет велможности вашой платежчик.

Ясневелможности вашой, всемлистивійшаго моего отца, пна пна патрона и добродія рабов раб и подножие Яков Искра».

(ІР НБУВ, ф. I, спр. 56286. Оригінал ?).

№ 35

1722, лютого 25 (14). – с. Підлипне. – Лист підлип'янського старости Концевича до чернігівського полковника Павла Полуботка.

«Велможни мсці пне полковнику черніговский, мні велце премлстивійший пне и великий добродію.

Причина писаня моего до велможности вшей, премлстивійшаго пна моего, за сим члвком именно Иваном Глущенком, жителем гутянским, подданим пнским, которий и за нами (?), як у супліці виражаєт, Левка Гавренка, козака и жителя семяновского, застал рубаючого у суплікуючої Яцихи Солодовнички ночної доби у еї власном гаї дрова. За что правовалися они обосторонне пред судом городовим конотопским. И того ж часу из суда послано того ж порубу осмотріти, також и я от себе людей послалем того ж порубу смотріти и пред су[до]м городовим его ж вина, Гавренкова, показалася и кляч, взятая за поруб, из суда наказано удержати. Прето надаремно велможност вшу помянувши, Гавренко чрез супліку свою турбовал, будто по серцам (?) реченний Глущенко на Гавренка гонит, а то самая его, Гавренкова, в порубаню суплікуючої гаю вина. О сем велможности вшей, премлстивійшему пну моему, доносячи, при том и самого мя млстивому велможности велможности вшему призрїнію полецаючися, застаю.

Велможности вшей премлстивійшему пну моему пренижайший слуга и подножок Концевич с[тароста] п[одлипенский].

3 Подлипного феврал[я] 14 1722».

Адреса: «Его императорского пресвтлаго влчства Войска Запорожскаго вельможному его млсти пну Павлу Полуботку, полковникові черніговскому и гетманові наказному, мні велце премлстивійшему пну и великому добродієві, пренайпокорнійше»

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 54996. Оригінал).

№ 36

1723 р. (?). – Прилуки (?). – Лист Федора Марковича до Корецького.

«Блгородний мсці пне Корецкий, милостивійший нам добродію.

Жители села Нижного, поддание бунчукового товарища Андрея Миклашевского, не от тепер в нших власних Круковских кгрунтах випустошили бортні

дрва так и нині путошит не перестають к тому же перли в дереви ншом старовіч-ном насильно дерут да и вашого блгородия купленного дерева от їх спустошення мало числ засталось ибо природное от дідов и отцев наше бортное дерево позаходили к нам наше поспісовавши свое и панское понаводили и сами грунтами половину тих, якими владіл нш швакгр Григорій Фридрикевич ему, Константию, вручити за своєю дочкою. Чого памятно в. м. мс. пну, же когда покойний пн. сотник седневский як сватался, и з вами, из нами не говорил того, чтобы кому в тих маетностях, а особливе в кгрунтах била пайка. Але все, на чом жив покойний Григорій Фридрикевич и чим до смерти владіл, то говорили, что единого самого добра тие, нікому ні в чом не пінние, о чом когда тое з нами сватство зачиналось, то в тот час писалисте и в. м. мс. пн. до мене о том добре твердячи, якие листи я у себе и тепер мію. И если то Костантий той з легкомисности своей у свой ум тое узяв, чога так потреба розуміти, же будет посрамлен в суду многих ради причин. О яких обширне не специфікую, однак вократці внушаю в. м. мс. пну, ижби по милости своей оной сироті вшец свою являл млсть, просили велможного его милости пна полковника черніговского такой милости, жеби перве вношенне якое обоіх нас з в. м. мс. пном под реестром при веселю Фридрикевичу отдали, то би оной сестрі ншей, а вшей братанкі, возвратили всеконечне, як самие правние артикули повелівають. И любо ж віда(...)* тое, что уже того у том дому не маш, все оний потратив, а куди именно отдал вношене сестри ншей, есть свідителі, же так ужитая данная готовизна денежная, так встатках, конях, товарі рогом (!), овцах и прочая, як росписка его власною рукою покойного Григория, мні данная, свідчит: сколько чога взял от нас, а оним тое потрачено. Тепер всеконечне з тих добр потреба жеби оной сестрі ншей Леонтовиці правним наказанием било нагорожено и декретом правним било утверждено. А остаток, ежели з дубр що останется, то надобно на дитину покойного Фридрикевича, яко посесора по отцу его, ему вручити, а не легкомисльному пну Константию, до чога ему діла ніт. Однак на одном будь милостив, поставте без жадного откладу, за єї бідної вношенне накріпко треба стояти, разсуждайте пне дядку, же Бг юй пошлет из сим мужем дітей, то волно оной свое ун[о]шене з дітей своїх кому хотя дати, а Григориевой дитині особне потреба що з отчини. Потум що останется (?) як вислиочитка (?) правом за уношене ншей сестрі, а єї матки теперешней Леонтовичовой и хоча би то голова Костантий и не зачепал Леонтовичовой жени, сестри ншей, братанки в. м. мс. пна, то вам, а Леонтовичці треба всіх его, покойного Фридрикевича, родичов примкнути до права и учинити конец, чтоб оная свое вношене назад одобрала. Може они схотят, крвние его, денги положить, що оний готовие побрал от нас, да и за статок тот, який от нас побрал и росписался зо мною. Которий попродавши за долги свої прежние, скоро оженився послачувался тими денгами, тое може родичи его за все за тое оной гроши положат, як и артикула правние повелівають. А если не похотят того учинити, то можная крунта сколько за тую сумму оной, виймаючи шацунком, и у вічност декретом за подписом рук властелинских, так за подписом рук на том же декреті родичов их ствердивши на вічност Леонтовичці, сестрі ншой, а вшей братині, вручити. О чом просил в. м. мс. пн. я и о оной отца и патрона, у велможного пна полковника черніговского (Полуботка (?)) – Ю. М., І. Т.) ходотайствовати.

Федор Маркович».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 53268. Оригінал ?).

№ 37

1722, листопада __. – Глухів. – Лист наказного гетьмана Павла Полуботка до В. Кочубей.

«Наш зычливий пртелю пан Кочубей.

Гришка Федориха з сином своїм Никитою, жителі тиницькие, еще пред сего подавали нам свою чолобитную, ускаржаючися на Илка Ткаченка, тамошного тиницького подданого в. мстиного, же не толко он, Илко, пограбил в ускаржачихся коня, вола и свиту за тое толко, что гуси их увойшли в ячмінь, але еще

в. мс. едно по удану того ж Илка другое мстячися, же она, Федориха, не спрдала в. мс. кгрунту, казал синовии еї Никиті и полтораста киюв дати. По которих чолобитной з канцелляриі войскової енеральной видан был таковый указ, чтоб подданий в. мстин тиницкий Илко чи то во всем перегадил жалобливих чили сюда в Глухов перед суд войсковий енеральный на росправу становился з ими. И хотя Илко, відаючи свою знат вину, почал был годити Федориху и сина еї Никиту таким способом, чтоб забратие річи он, Илко, поворочал, а за побои Никити в. мст. был ему учинил награждение. Однак як тепер повторне она, Федориха, к нам суплікует, в. мст. не толко сам не хотіл Никиті успокоїти, но и Илкови не веліл годити оных. Чего ради сей наш до в. мсти ордынуючи лист, пишно приказуем, абыс як сам в. мст. за побои, так и подданий его Илко, за грабіж без всякого отлагателства помененную Федориху в том погодили и во всем належите успокоїли там. А если того не мілбыс в. мс. учинити, то для окочания того заводу, ажебыс в. мст. и сам в Глухов сюда приездил и подданому своему велі стават тут тиницкому Илкови, повторе приказуем.

З Глухова ноевр[ия] року 1722.

В. мсти зычливый пртелі (!)

его императорского пртлого влчства Войска Запор[озкого] полковник черніговский, наказный гетман Павел Полуботок».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 56294. Оригінал, завірений особистим підписом).

№ 38

1723 (?) р. – Ніжин. – Скарга отамана села Пальчики Опанаса та ін. ніжинському полковнику Петру Толстому.

«Велможны мсці пне полковнику ніжинский, премилостивійший пне и добродію нш

Служилисми у ясневелможного пна гетмана болш шестьнадцяти год нас, члвка тридцять, из села Попувки, застаючих при конях. А тепер по смерти его млсти пна гетмана позосталися осиротілими и не знаем до кого прихилится, а предто убожайшим до превисочайшей велможности вашей панской млсти уткатися вашим поважнішим стопам, просимо покорне, жеби по премилостивійшой ласце своей рейментарской ведлуг вираженя нашей супліки убогой, не презривши прошения нашего, рачил млсть свою панскую явити, поневаж иной надді не маем, опроч Бга и велможности вашей. Упадаем и просимо милосердия вашего панского, покажіте нам жебисмо и знали кому служит, бо уже не можемо болш стерпіти нужди великой од своего отамана Яцка Мирченка, которий нам чинит кривди и налоги великие. Первое як поїдемо в город, то нам велит коні позабирати. Другое. постановил у нас драгунув чоловіков пять, а перед тим у нас тилко стояло (?) чоловіка трох, а все през свое дозволене и иньї обіди нам робить. За що просимо ласки и милосердия вашего панского, жеби нам болш отаман кривди не чинил, а ми узнали ласку добродія нашего в долгий и щасливий вік за доброе ваше здравие и за щасливое пановане будем Гсда Бга благать.

Вашой панской млсти нижайшие слуги и подножки

Опанас, отаман палчинский.

Юско Ризниченко.

Хома Чепурный».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 55023. Оригінал).

№ 39

1723 р. (?) – Прилуки (?). – Лист Федора Марковича до дядька, Івана Марковича.

«Мсці пне судия полковий черніговский, мой всеналаскавший пне дядку и блгодітелю.

Пишет до мене з Седнева милый нш швакгр пн. (Степан – Ю. М., І. Т.) Леонтович, что Костантий, швагр пна Фридрикевича ншего, заживши концепту неправедного через лист свой, писаний до пней Леонтовичовой теперешней, а сес-

три ншей, обявляючи тое оной, что будто покойная старая Фридрикевичка поліцалас ему, Костантию, с тим, чтоб маетностьми, а меновите кгрунтами половину тих, якими владіл нш швакгр Григорий Фридрикевич ему, Костантию, вручити за своєю дочкою. Чого памятно в. м. мс. пну, же когда покойний пн. сотник седневский як сватался, и з вами, из нами не говорил того, чтобы кому в тих маетностях, а особливе в кгрунтах била пайка. Але все, на чом жив покойний Григорий Фридрикевич и чим до смерти владіл, то говорили, что единого самого добра тие, нікому ні в чом не пінные, о чом когда тое з нами сватство зачиналось, то в тот час писалисте и в. м. мс. пн. до мене о том добре твердячи, якие листи я у себе и тепер мію. И если то Костантий той з легкомисности своей у свой ум тое узяв, чога так потреба розуміти, же будет посрамлен в суду многих ради причин. О яких обширне не специфікую, однак вократці внушаю в. м. мс. пну, ижи по милости своей оной сироті вшец свою являл мльст, просили велможного его милости пна полковника черніговского такой милости, жеби перве вношенне якое обоіх нас з в. м. мс. пном под реестром при веселю Фридрикевичу отдали, то би оной сестрі ншей, а вшей братанкі, возвратили всеконечне, як самие правние артикули повелівають. И любо ж віда(...)* тое, что уже того у том дому не маш, все оний потратив, а куди именно отдал вношенне сестри ншей, есть свідителі, же так ужитая данная готовизна денежная, так встатках, конях, товарі роготом (!), овцах и прочая, як росписка его власною рукою покойного Григория, мні данная, свідчит: сколько чога взял от нас, а оним тое потрачено. Тепер всеконечне з тих добр потреба жеби оной сестрі ншей Леонтовиці правним наказанием било нагорожено и декретом правним било утверждено. А остаток, ежели з дубр що останеся, то надобно на дитину покойного Фридрикевича, яко посесора по отцу его, ему вручити, а не легкомисльному пну Костантию, до чога ему діла ніт. Однак на одном будь милостив, поставте без жадного откладу, за еї бідної вношенне накріпко треба стояти, разсуждайте пне дядку, же Бг юй пошлет из сим мужем дітей, то волно оной свое ун[о]шенне з дітей своїх кому хотя дати, а Григориевой дитині особне потреба що з отчини. Потум що останеся (?) як вислиочитка (?) правом за уношенне ншей сестрі, а еї матки теперешней Леонтовичовой и хоча би то голова Костянтий и не зачепал Леонтовичовой жени, сестри ншей, братанки в м. мс. пна, то вам, а Леонтовичці треба всіх его, покойного Фридрикевича, родичов примкнути до права и учинити конец, чтоб оная свое вношенне назад одобра- ла. Може они схотят, кривные его, денги положить, що оний готовие побрал от нас, да и за статок тот, який от нас побрал и росписался зо мною. Которий по- продавши за долги свої прежние, скоро оженився послачувался тими денгами, тое може родичи его за все за тое оной гроши положат, як и артикула правние повелівають. А если не похотят того учинити, то можная крунта сколько за тую сумму оной, виймаючи шацунком, и у вічност декретом за подписом рук властелинских, так за подписом рук на том же декреті родичов их ствердивши на вічност Леонтовичці, сестрі ншой, а вшей братині, вручити. О чом просил в. м. мс. пн. я и о оной отца и патрона, у велможного пна полковника черніговского (Полуботка (?)) – Ю. М., І. Т.) ходотайствовати.

Федор Маркович».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 55024, арк. 19–20. Оригінал ?).

№ 40

1723 (?) р. – Скарга невідомого наказному гетьману Павлу Полуботку.

«Велможний мсці пне полковнику черніговский и наказний гетмане, велце мні премлстивійший пне и величайший добродію.

До стопи ног велможности вшой пнської впадаючи, чрез сию подлюю мою супліку ускаржаючися на Левка Гавренка, козака сотни Конотопской, а жителя семьяновского. Которий прежде до суду войскового енералного на мене заносил скаргу свою, же якоби я при своей части гаю, в него купленного, другую его част, якую он мні приказал бил в завідування, користуючись тоєю, зпустошил. Зачим будто помененний Гавренко тую свою част з под моего завідования от-

нявши, іншому там в селі іншом вручил завідуватися в власній його часті гаю. Надвечерній добі заставши клячу, в него пограбив, хочаби і його част к собі привернути. В яком його неправедном і ложном на мя, а злаща еще і пна сотника конотопського суду, не слухаючи упорном доношеніі, музілем з оним і велможность вшу турбуючи, вдатися до суду войскового енерального з таким жалобливим моім донесением, что я его тоєй часті гаю не пустошил. Он сам продал п. старості семяновскому своего гаю част коп за десят на выруб, а другое даруючи людям гутянским і семяновским надобные дерева, оную половину свою опустошил. А когда помененний Гавренко отдал братови своему Крохмалному гутянскому половину тую его гаю в завідування, то непоєднокротне в моєй часті гаю і в других поміжников тамошних чинилася в вирубу шкода, что і сам он, Гавренко, єдного часу приехавши, застал в гаї моєм, також і своєм, порубание дерева. И тогда же пошедши до футора Ярошенкового, жителя конотопського, і там кликнул з собою члвк в том футорі будучого, поступивши ему грошей копу для пристереження тоєй шкоди. А когда пришли до гаю з тим члвком, то уже тих дров порубанних не застали. Теди они слідом идучи, догнали брата его Крохмалного, в которого завідуванню тая его част гаю була, з дровами едучого і познавши брата свого, мовил ему: «Я тебі, брате, приказовал свой гай смотріти, а ти мні сам шкоду чиниш» і там доволно поговоривши, з собою помиркувались, так мовячи: «Что мні хотілось Глуценка албо Білоконя поймати». И то видівши, члвк футорский Ярошенков сказав: «Вы собі брати, а мні за мою працу дайте поступленню от того [...]

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 54988. Тогочасна копія).

№ 41

1727, січня 24 (13). – Чолобитна Тетяни Лизогуб.

«Всепресвітлішшая державнійшая великая гсдрия императрица Екатерина Алексіевна самодержица всероссийская.

Бет чолом бунчукового товариша Андрія Лизогуба жона Тетяна, Михайлова дочь, а в чем мое прошение, тому слідуют пункты.

1

З давних времен імю я з мужем моім, Андреем Лизогубом, полку Ніжинского в сотні Конотопской между Малим Самборцем и другими селами до села Сосновки, маєтности нашої, принадлежащие пахатные и сінокосные земли, от предков наших доставшыєся, которими предки наши владіли и мы заживали оных свободно без всякого препятствия.

2

Да в минувших же годах хочай помянутого села Малого Самборца жители были чолом на нас бывшим гетманам изміннику Мазепі, а опослі Ивану Скоропадскому, о завладеніі нами их якобы сінокосных и пахатных угодий, однак по слідствіі розными особами тогда о тих землях чиненном, то их з нами завод прекратилсья и послі того уже поміркованя определенные до помянутого села нашого Сосновки сінные и пахатные земли были в спокойном нашем владеніі.

3

Речоного Малосамборца жители, не контетуячис определенным им землям и сінокосами, а завладівши неналежне сосновских людей, подданных наших, степом и полями пахатными, великие утиски и обыду им, соснучанам, чинили. О чем когда в прошлом 1724-м году муж мой, Андрій Лизогуб, быв чолом генеральной войсковой канцеляріі, ускаржаючи на малосамборских жителей, то указом оной канцеляріі велено о тих спорнях (!) землях розискат полковому асаулу прилуцкому Панкевичу да канцеляристі войсковому Ладинскому. Которые за відомом гсдна енерала и Малороссийской коллегіі президента Степана Лукича Веляминова розисковали и якие по свідителствам околичных сел жителей пахатные и сінокосные земли высше вираженным сосновчанам (...) * во владіние отвели, тими мы по тому розиску и по конфірмаціі з енеральной войсковой канцеля-

рії виданной, владіли спокійне и прошлого 17...літнего времени на тих землях сінокосных во владініе нам отданных у... сіна стирт тридцят сім.

4

А сего 1727 году як указом вашего императорского величества описивано ніжинское сотенное місто Батурин з принадлежностми, то Андрей Гудович самоволне без всякого указу веліл малосамборцам з тих (...) *вих земель во владініі нашом обрїтаючихся, сіна забрат моего (?) стирт (...) *цят чотири, сказуючи буд-то тые землі надлежат малосамборским жителям, чрез що мні великий в господарстві чинится убиток и [разоре]ніе. И дабы указом вашего императорского величества повелено было помянутому Андрею Гудовичу неслушне безправне забранное мое сіно возвратит до помянутих жител сосновчанам и нам во владініе отданных не(...) *валься возвратит.

Всемилоствїйшая гсдрня императрица прошу вашего императорского величества о сем моем челобті рішення учинит. А сия чолобитная к поданю надлежит в енералную войсковую канцелярію и писал оную саморучно же канцелярії канцелярист Матвій Себастианович януар[ія] 13..»

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 52041, арк. 158–159. Оригінал. Дописано зверху: «1727 году януар[ія] 13. Записав в реестр и (...) * к резолюции». Запис по аркушах: «K siej czolobytnoj w miszo (?) hosziory (?) mojej zazany (!) Andreowj Lizohubowj jako nehramotnoj Bozeja welieniyn (?) domu onoj że służyzel Jakub Dziechcierewicy ruku prilożyw»).

№ 42

1727, вересня 12 (10). – Слідство по чолобитній жителів сіл Любецької сотні.

«1727 году септеврия 1 дня.

Розиск сочинений.

На чолобитные поданные в черніговскую полковую канцелярію сотні Любецькой от жителей деревні Кувічич Демяна Павленка да села Довжика Корнія Зарувского и деревні Унучок – Максима Потунки на старост[у] села Довжика Мойсія и деревні Кувічич войта Харка Приймака и старосту Михаила Опацкого.

Ржи, пшеници и сіна писано так:

В 1 челоби[т]ной: сего 1727 году августа 2 д. войт кувічицкий Андрея Полуботка Харко Приймак зобрал в мене ржи сто двадцят копен, да пшеници озимой по[л] семнадцати копи и сіна возов з десят.

Допрос войта Харка Приймака кувічицкого о ржи, пшеници и сіні.

1.

Войт Харко Приймак деревні Кувічич в допросі своем сказал: ржи де на Павленковом полі біло девятдесят копен, з того числа взято до двору панского Андрея Полуботка полосмадссят копен у? скопичу его истцову отданоплпяти копни да тому ж скопичу жажну видано полтреті копи, а сам истец взял до дому полчаврти копни, а остатка ржи не відаю где поділося. Да пшеници озимой копен 12 и снопов 15 (?) да сіна возов 6. А приказал мні рож истцеву, Демянову, пшеницу и сіно староста кувічицкий Михайло Опацкий

К сему допросу во міста войта кувічицкого Харка Приймака по его прошенію Федор Кондратович, служител Андрея Полуботка, руку приложил.

2.

Михайло Опацкий, староста кувічицкий, в допросі своем сказал, что я приказал Харку Приймаку, войту кувічицкому, забрати рож Павленкову пшеницу и сіно и когда забрана рож, а превезена до двору пна моего Андрея Полуботка, донес мні войт Харко, что всей ржи числом копен привезено истцовой шестдссят чотири копни, а пшеници копен дванадцат и снопов 15, а сіна возов 10. А прказал я того ради забрат вишмененную рож, пшеницу и сіно по розказаню Андрея Полуботка, что иміет в себе на кувічицкий ґрунт купшие, з которых тут же копії прилагаются.

К сему допросу Михайло Опацкий, староста кувічицкий, руку приложил.

Допрашивано истца, Демяна Павленка о ржи: взял ли полчварти копи до дому своего з поля по войтових словам Харкових? Демян отвітил: взял де я полчварти копи и до дому привез.

К сему допросу вмісто Демяна Павленка [...]

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 18460. Копія).

№ 43

1728, квітня 16 (5) та 1734, червня 16 (5). – Глухів. – Купчі.

«Року 1728 году(!) апреля 5-го дня.

Я, Корней Васильевич, прозиваемый Гусаченко, житель ясманский, чиню ведомо сим моим писанием до всякого суда и права теперь и в потомние часы кому бы о том ведати надлежало, иж продадем сіножать свою Ивану Даниловичу, прозиваемому Кудиновому, властную никому ни в чем непенную и незаведенную, лежащая в урочище в Кочержині, помежчики помеж Федора Батюхненка, а з другой стороны Гаврила Слышная ценою за полтора ста золотых. На що я оные денги своими руками все сполна отобравши, як себя самого, так жену свою и детей своих от оной сіножаті отдаляю, з близких и далеких и из покровных своїх. А ему, Ивану, вольно яко хотя владеет, продати, замінити албо кому подаровати и к наилучшому своему пожитку диспозовати, а на турбатора выны покладе рублей десять. На що и записали при людех зацных и вери годных при Михайлу Юревичу, атаману, и войту Евдокиму Даниловичу, Иосифу Савельевичу Кислому и Корнею Кириловичу, прозиваемому Исаенку, и Ефиму Созонову и Семену Федоровичу и много на тот час будучих немало.

Деялося року и дня вышесписанного.

К сей купчей я, Корней Васильевич, не умиемный (!) божественного писания прикладаю руку свою и крест +.

Да при той же сеножати и ниву в той же цене оному Ивану продал, а другую ниву по Студенецкой дороге продал за готовие денги коп за пятнадцать при тих же могоричниках помеж Тимоша Радионовича, а з другой стороны Тереха Погорелого.

1734-го году июня 5 дня вышесписанный купчий запис от Агафии Созоновой дочери, Ивановой жени Кудиновой в ратушу глуховском персонално презентован и просила она, Агафия, сей купчей запис для потомних часов подписанием рук уряду меского глуховского и печатью урядовой ствердивши, ей выдать. По оному словесному прошению сей вышесписанный купчий запис, руками нашими подписанный, при печати урядовой потребующой стороне з ратуши глуховской выдалы року и дня вышеозначенных.

Подлинной подписали:

Дамиян Туранский, атаман глуховский.

Василий Яковлев, войт глуховский.

Алексей Гречка, боргомистр глуховский.

Писарь глуховской ратуши Иван Яновский».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 655. Копія кінця XVIII ст. Наприкінці документу намальоване коло, всередині якого написано: «місто печати». Запис іншою рукою на додатковому аркуші: «1728-го года апреля дня. Купчий запис козака, жителя села Есмани, Корнія Гусаченка Ивану Кудинову в урочищи в Кочержині ценою за полтора ста золотых»).

№ 44

1730 р. – Конотоп (?). – Скарга Юхима, Василя й Данила Кандиб до гетьмана Данила Апостола.

«Ясневелможный мсці пне гетмане, всемлстивійший наш патроне и великий добродію.

Чиниться тому літ з сорок, когда блженния и вічностойния памяти великие гсдри цри и великие кнзи Иван и Петр Алексіевичи за вірние покойного діда нашего Федора Кандибу в многих походах ронячийся служби, пожаловали его

при других угодах слободою Конотопского уезду, названую Кандибовка. Которую слободу в року от сотворения мира 7198 и премоцнейшою своею монаршою грамотою не токмо ему, Федору Кандибі, но и дітям и внукам и правнукам его во віки неподважно изволили млствно утвердити. Якая грамота их црского величества тут же з універсалами антецессоров вашой пнской ясневелможности на оную ж слободу з принадлежащимим угодиями к ней виданими прилагается. По которой грамоті и універсалах літ з тридцят владіли, не узнаючи ні от кого жадних утисков и препятія. Також по покойному дідові нашому позосталис отцеві нашому поссессіи ве грунта купление, то ест став з млином да лісок нижей греблі и гай з сіножатми и полем пахатним. На который и купчий запис в году 1677 покойному дідові нашому Конотопского уезду села Семяновки от обывателя Гарасима Скаби на ураді конотопском видан, который тут же прилагается. И по оному купчому запису чрез всі года аж до 1723 году всякие пожитки з млина, ставка, полов пахатних, сіножатей так дід наш, яко и покойний отц наш отбирали, а в прошлом 1720 году превосходителнійший гсдн полковник Василий Федорович Салтиков перве заграмотную вишепоказанную слободку Кандибовку завладіл бил. О чом бил челом покойний отц наш киевскому губернатору, его сиятельству князю покойному Петру Алексіевичу Голицину, а княз Голицин писал до ннішнего генерала фертътмаршала его сиятельства князя Ивана Юревича Трубецкого и хотя по его совіту превосходителнійший гсдн полковник Салтиков реченую слободку отцеві нашому во владіние подлуг грамоти монаршой привернул. Однак в 1723 году его превосходительство гсдн Салтиков, купление покойним дідом нашим прежде помянутие грунта семяновские, поле пахатние з сіножатми собі паки во владіние отехал и до нні оними пожиткует и гай вирубал и спустошил. Когда же по указу монаршому отц наш в 1725 году пошел в Сулацкий поход на службу, в котором чрез пятолітное время зоставал, в ту пору, начавши его ж превосходительство гсдн Салтиков в заграмотние грунта наши, до слободки принадлежащие, втручатися в сіножати поля пахатние забрал на оних жатоگو людьми нашими розного хліба в снопах немало чрез минувшие года, а в сем 1730 году там же и слободу свою осадил. Чрез якие утиски и долегливости до крайнего приходит разорения и того ради вашой пнской ясневелможности млстивійшого нашего добродія покорнійше просим всеповажную свою инстанцію до его превосходительства гсдна Василия Федоровича Салтикова благоволи ваша пнская велможност за нами внести и аби вишеспціфікованние заграмотние и купление наши грунта паки били нам по прежнему во владіние приверне- ни.

Вашой пнской ясневелможности млстивійшого нашего патрона и великого добродія нижайшие раби Кандибі Ефим, Василий, Данило.

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 57825. Оригінал, підписаний Кандибами).

№ 45

1728–1734 рр. – Скарга громади с. Левенці генеральному бунчужному Якову Лизогубу або Андрію Борозні.

«Млстивий добродію, мсці пане бунчужний енералний.

Вже по многодокучливих наших супліках од од двадцяти літ за кгрунт наш приржоний тверддіший, нежли кому би наданий бил, до якого и село наше садилося. З которого ми кгрунту в войску, не опускаючи жадного походу военного, служилисмо, а тяглие люде завсегда войск великоросійских сустентуют жолніров, яко и прошлого року на станці их міли двадцят и чотири коні. Не еден з наших козаков голову свою на услужі монаршой положил и за тот ми кгрунт уже не раз во всяких походах военных кровю облитіи зостали. Первійшіи мы по доводу на своей границі чужосілцями престарілими людми там, где первой Чуйкевича, а потом вже се четвертих висланих поважных особ ваших панских млстей, слово в слово вождали, а не иначе. З самих старійших наших людей присягти не толко як право описует девяти особах, але хоч и десятинадцати, то будем готови, толко жебы сама п. Тимошенковая похотіла нас повести, люб приглядітися

присязі. На том же наша граница од вершини Кобиля болота, где кургане в Хмировку через річку Ваблю до [урочища] Городища, до якої и сам Тимох мусіл знатися по доводу Чуйкевичовом, же нам част з оногo нашогo кгрунту тогди уступил. А если нам міла би перечити п. Тимошенкова я нашогo кгрунту, старинцями за Чуйкевича признаної границі нашої, то самої ей перечим присягтис з своєю стороно чужосілцями и старинцями своїми всідлими людми, а не наймитами, яко то Усом и прочіими, ему ж подобними, але власними господарями под таковою кондицією. Перво водячи по межах и на власних рубежах Котовой сіножати чили дуброви, одкол она я зачинається и где кончиться, чи по дорогу чили за дорогу Дохновскую поки, жеби мы, близкий сусіде, знали и в их не лізли нада не. Повторе, так же на селищи Ширагові присягти, где оноє власне, одкол зачинається и где кончиться и где ему межа, жеби мы знали и од того своєму кгрунту границу. По трете, ежели присягнет и на сем, же не наша то граница, которую еше за самого Тимоха тягаючюся од двадцяти літ били одвели нам старинці в тот час дохновские: Лупский, Шугай и Куронок Гришко висланному Чуйкевичу. Которий и в своем писмі свідителствует оную довул, где мы готови виконаты присягу поки много, а неслухе завладіли левенского кгрунту мириновці, то ми по виконаню подлуг сих кондицій присяги правним процедером уступим п. Тимошенковой поки Чуйкевич довул и тысячу золотих заруки опустим, над якую небожчик нашогo кгрунту полтреті полосы закопал. Од такой заруки перво в нас стал повторний завод за кгрунта и тую заруку, з якої под Киевом в едном містцу з тисячи золотых, а в другом з пятисот скидался за запускане дороги опускаем.

В сем вашой панской млсти покорне просячи, супплікуем.

Вашой панской млсти найнижшие подножки».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 53274. Тогочасна копія. Запис на звороті: «Левенци козаки и тяглие люде на п. Тимошенкову супплікуют о кгрунтах своих и о мериновских будго однятих»).

№ 46

1727–34 рр. – Лист невідомого до гетьмана Данила Апостола.

«Ясневелможний мсцївий пане гетмане, мні велце милостивий пне патроне и добродію.

По многих докучливых не од мене, но од Тимошенчихи велможности вашей поданних чолобитних, я и в Києві рейментарскою велможности вашей узнанною децизією од Чуйкевичого розезду позосталою па[...] заводного третиною хотілем контентоватися и по дороз[...]рою сам п. Березовский его млсти пна бунчучного войскового енералного и пна Волотковича отводил, неспречен былем з громадою села Левенки доволствоват и на том перестат. Но оны по сее время в той заводной части, вже до Левенки присужденной, не дают левенцам и мні покою, з копы людем сіяти дают и сами засївають німало, не позволяючи панской велможности вашей децизіи и розезду его млсти пна бунчучного. В том найпокорній[ше] прошу по разсмотрению велможности вашей милостив[ого] окончания, понеже ест вже на тое мні выданный в Ніжині вашой велможности потвержателный універсал.

Ясневелможности вашой, пана моего [...] и милостивого добродія нижайший слуга [...].

Конфирмовати полюбовне поки Чуйкевич довул за своєю битности розсуду и полковие [...].»

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 53269. Тогочасна копія).

№ 47

1730, березня 7 (лютого 24). – Випис з протокольної книги суду Стародубського полку, який містить в собі протест.

«Въпишь з протоколной книги суду полкового Стародубского полку требующой стороні пну Есимонтовскому, сотникові мглинскому, року 1730 февраля 24 дана в нижеслїдующой силі.

В полковое правление стародубовское от мене, ниже подписашагося, протест, а в чом, о том слідует ниже сего.

Сего ж февраля прошедших числ будучому мні по указу в Стародубові обьявлен указ велможного добродія его млсти пна обозного енерального (Якова Лизогуба – Ю. М., І. Т.) листовний таковий, чтобы его млсти пну Андрею Миклашевскому, полковнику наказному нашему стародубовскому, з полковою старшиною и з сотниками подписат мніние под належащими на ранги селами, якие на который ранг издавна прилушали и п[о]н[ы]н[і] прислушают. Под которыми селами старинными ранговими и протчими брат мой рожоний пн Афанасий Есимонтовский, обозний полковой стародубовский, без указу и слободи новопоселенной, а вже гспдном порутчиком Осмяцким описание опискою своєю подложил (?), а читаючи собою принадлежащие села на ранги и другие в дому его млсти пна Андрея Миклашевского, полковника наказного стародубского, при его млсти и при нікоторой полковой старшині також де (?) сотниках описанная (?) слобод наших оним пном рожоним моим сполних (?) и особних (?) не читал, а написал оние вси всполном (?) и слободу мою новоосажуюся (?) жаднову (?) быт упорную. Чого я, не знаючи и не слишачи, на описану рангових сел з други-ми и слобода спорная на иних(?) подписался. А тепер, будучи на ярмарку стародубовском, освідомившись в канцелярії полковой стар[одубовской], такого подступу слобод наших сполних и не сполних непристойного... подступного пном рожоним своим учиненного, всепокорне прошу правления полкового стародубовского сей мой протест принят и оний в книги полковой канцелярии записат, а запис (...)* руками своими видат, чтобы мні више выраженный подпис слободи... вперед не шкодовал. О что и вторично яко найпокорнійше прошу.

В подлинном подпис таков:

Сотник мглинский Алексій Есимонтовский.

Хоружий полку Стародубовского Федор Данченко.

Ассессор суду полкового Стефан Старосілский.

Справил канцелярист полковой Петро Тоцкий».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. № 52523. Оригінал, завірений печаткою).

№ 48

1734, лютого 3 (січня 23). – Мглин. – Лист мглинського намісника Діонісія стародубському полковому комісару Івану Лашкевичу.

«Мсцівий пне комиссар полковий стародубовский, мой ласкавий добродію.

Сего 1734 году мсца ген[в]ара 14 д. получилим ордер от в. мс. мс. пна, в котором написано, чтоб за надлежащие с полку Стародубовского указание в полк лантмилицкий Волуйский порциони и рационі на отлучних, которіе от того (?) Волуйского полку выступили в Полскою област, собрани денги били. А не написано: на сколько порционов и рационів и по сколько на порцію и рацію потребно будет денгами и куда оние денги отсилат. По которому ордеру не могу вразумитися, что не прописано, именно: сколько будет потребно числом порционів и рационів на отлучних. А ежели відомост пришлется до в. м. мс. пна на отлучних, прошу моего добродія сколько в сотню Мглинскую определено будет расположит, з яких сел и деревен оние взимат. Понеже мні самому нельзя расположит, же всяк державець станит зо мною спорит, також что пишете о том, даби я

Мгар 1734 году генвара 23 числа».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 57479, арк. 41. Оригінал. Запис угорі документу: «Получен ген вар[а] 27»).

№ 49

1734, березня 9 (лютого 26). – Новгород-Сіверський. – Лист комісара Новгород-Сіверської сотні Василя Терентієва до стародубського полкового комісара Івана Лашкевича.

«Блгородний мсці пне комиссар полковий стародубовский, нам премилостивійший добродію.

На сей март мсць от благородия вашего получили ми ордер февраля 26 числа, в котором изображено выдават провиант и фураж так, как и в прежних мсцях, било б сіно годное и хорошее, а не билний (!) и не гнилое и не такое, которое иміло быт крупное на лошадей, в сутки по двадцет фунтов вісом. Однак же ми многокrotnie о сем словесно прекладали гспдну полковнику Дешаку о таком приємі, на что он еще прежних мсцех не зволил такого сіна принят вісом, которое иміється у наших обивателей не гнилое и не крупное, но такое ярое иміється дикое в генвари мсци присилано да в (...) * полковую канцелярию. Но еще за такое сіно гспдн прапорщик Бутов при всенародном собраниї бил нещадно и окровавил моего товариша Герасима Н(...) *. А что требовали на наличное число видат провиант, в том невозможно нам сопротивитис, понеже гспдн (...) * цімовского полку Лепль сказал: «Ежели надобно вам сего, нехай обер комисар для осмотру сам сюди прибудет». И нам сего не показано от гспдна полковника, и всяк офицер своей команды не показывает рядових. О сем предложивши, назавше зостаю.

3 Новгород[ода] феврал[я] 26 д. 1734 года.

В. м. мс. пну, моему премилостивійшому добродієви, нижайший слуга комисар сотні Новгород[одской] Васил Терентиев с товарищи.

Тут объявляем, что гспдн сотник вороніжский (*Іван Холодович – Ю. М., І. Т.*) бил челом в полковую стародубовскую канцелярию чрез доношение. И нам не хочет дат с послідней половини октоврия по первое число марта».

Адреса: «Високородному его млсти пну Ивану Лашкевичу, комисару полку Стародубовского, нашему и премилостивійшому добродієви, належит подат».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 54479, арк. 78. Оригінал. Запис зверху документа: «Получен феврал[я] 28 д.»).

№ 50

1734, жовтня 1 (вересня 20). – Конотоп. – Лист стародубського полкового комісара Івана Лашкевича до Залкевича.

«Благородний мсці пне Залкевич, мні надежный благодітелю.

Сего 1734 году мая 8 д. получил от вашего благородия писание, в котором выражено, что получил вше благородие того ж мая 7 д. з енеральной войсковой канцелярії указ за подписанием его сиятельства господина генерала лейтенанта ея императорского величества генерала адютанта конной гвардії подполковника, сенатора и кавалера князя Алексія Ивановича Шаховского с присутствующими членами. В котором указі повелено дабы вше благородие приказал мні: 1. по місячних репартиций требоват от корпусу Меклембургского всеконечно; а для чего оние пропущены, о том би обстоятелно отвітствоваты и вашему благородию тое отвітствие прислат бы в войсковую енеральную канцелярию. 2. На отлучившихся от 11 числа февраля чотирох офіцеров, что провианта з того числа под образом на конних (?) взято на них чрез двадцат дней, то того от корпусу Меклембургского возвращения требоват или вперед в зачот поставит 3. Которие вами от Меклембургского в прошедшую винтер-квартиру прошлого 733-го и сего 734-го годов комисарам квитанції по немецку, то требоват от кого надлежит, чтоб были переведени руским диялетом. А которим де еще и не давано, то требоват руским диялектом неодмінно и о всем том учинил бы исполнение и по силі оних трох пунктов к вашему благородию отвітствовал бы. На которие сим моім отвітствием в покорности обявляя на 1. В пунктах от генерала-аншефта, кавалера и генерала губернатора графа фон Вейсбаха во обявление на представление от покойного ясневелможного его млсти пна гетмана и кавалера пункт учиненный в 6 написано, что репартицие от полкових армейских комендіров до наступления мсца к полковим комисарам послани были. Так и я ожидал от полковника корпусу Меклембургского господина Дешака о извождениї на корпус Меклембургский на генвар сего 1734 году мсц провианта и фуража відомости. Токмо я видя, что того генваря мсца 1-е числа стали наступат, а ко мні відомост от его господина Дешана не прислано было, писал до его ж господина Дешака прошлого 733 году

дека бра 3 д., треба на тот же генварь мсц к производению на корпус Меклембургский провиант и фуража за рукою его именной відомости. На которое мое требование он, господин Дешак, отписал, якое его писание генваря 6 д. я получил. З которого выражено: прислана де от генералітету копия по подписанию руки генерального писара Аврагима Десітова, чтоб получат корпусу Меклембургскому порцій триста пядьдесят шист, а рацей пядьсот пядь и я не смотря, что в оном сколько на кого дават не показано, повторе (?) того ж времени по получении писма до его, господина Дешака, чрез Александра Пилатовича, значкового полку Стародубовского товарища, с требованием такой же відомости писал. По которому моему требованию того ж генваря (...) получил відомост, которой пред сим копия до вашего благородия послана. По которой производения не чинено для того, что зверх списку в оный порціонов и рационев треновано, о чом я подавал с требованием резолюції в полковую стародубовскую канцелярию того ж генваря 14 д. с пр(...)щением тоей же відомости доношение, ибо мимо канцелярії полковой стародубовской не велено нам нічого дійствоват. А по поданню моего доношения получил з канцелярії полковой стародубовской ордер и при оном покойного ясновельможного пна гетмана Апостола копия указу. В котором велено на наличное число людей, в данном в полковую стародубовскую канцелярию от полковника господина Дешака за рукою его списку меклембурцов, порцій и рації производит; и по оном его ясновельможности указу и по списку в оную канцелярию от господина Дешака прошлого 733 году октября 26 д. данного от генваря порціони по май мсц, а рационі по 16 число априля, производени. А репартиції ж помісячние по силі указу его высококняжеского сиятельства против требования моего господин Дешак сего 734 году в мсці июні 7 д. прислал, толко оние с перевозданным списком не сходни. О чом я до вашего благородия пред сим писал и оних відомостей копия сообщал. На 2. Тоже на двадцят дней на чотирох офіцеров взято напрасно, то о таких, что при роцоті учинено будет, вашему благородию доносит буду. На 3. О переводі квитанцій німецких руским діалектом отдавани были, дабы от господина Дешака команді его офіцерам приказано было, мая 8 писал. По которому моему писаню и нам комисарам квитанції переведени, а иним еще не переведени. А когда во всіх комисаров квитанції з німецких на русский диялект переведени будут, о том и что впред до того писатися будете вашего благородия репортovat буду.

Вшего благородия поволний слуга Иван Лашкевич.

1734 -го году сентября 20 д. Конотоп».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 54479, арк. 32–33. Оригінал. Запис на звороті: «Тайкой лист до пна Заневича отослан в Конотопі». Запис зверху документа: «Сей лист повинен быт про тож доношениями и листами к пну Бакговичу писанными в книзі»).

№ 51

1735, вересня 20 (9). – Список старшини Ніжинського полку, котру відправили на службу на «Українську лінію» в Царичанку (регест).

1735 г. Об отправке служить на Украинскую линию в містечко Царичанку казаков и старшину Ніжинского полка.

В полкову канцелярію Ніжинского полку 12 серпня 1735 р. «с нарочным» було прислано наказ з Генеральної військової канцелярії, щоб всіх козаков і «двуконных с оружием, припасами и провиантом» під командуванням полкової старшини й сотників «выправит с полка Нежинского с верным человеком к Украинской линии в містечко Царичанку к генералу фон Вейсбаху».

(Далі йде відомість старшини, котра виступала в Царичанку – Ю. М., І. Т.)

Відомість

(«с полка Нежинского, кто определен на линию»)

Старшина полкова:

Обозний полковий – Иван Величковський

Осаул полковий – Андрій Володьковський.

Сотники:

Сотник воронізький – Іван Холодович.

Сотник ямпільський – Михайл Оболонський.

Сотник дівицький – Яків Селецький.

Сотник кролевецький – Костянтин Генваровський.

Сотник полковий – Остафій Тарасевич.

Сотник прохорівський – Семен Григорович.

Значкові товариші:

Матвій Нестерович, Хома Микишенко, Василь Халкизоцький, Микола Парнаський, Григорій Шрамченко, Олексій Самойлович, Іван Козаченко, Яків Богдановський, Петро Паньковський, Павло Урвихвіст, Іван Гриценко, Стефан Яцук, Павло Ружавський, Микола Забіла.

Разом 14 чоловік.

Бунчукові товариші:

(які ще не отримали універсалів на цю посаду)

Григорій Яснопольський, Костянтин Острожовський, Іван Биковський, Яків Затиркевич, Яків Жураховський (Глухівська сотня), Василь Купчинський, Григорій Потапович, Петро Шишкевич.

Разом 8 чоловік.

3 Ніжина 1735 р. вересня 9, полковник Іван Хрущов».

(ЦДІАК України, ф. 51, оп. 3, спр. 5107, арк. 6. Оригінал).

№ 52

1739, квітня 15 (4). – Купча.

«Року тисяча семсот тридцять девятого мсця априля 4 дня.

На ратушу городом куземинском пред нами, нижей подписавшоюся старшиною, ставши персоналне полку Полтавского сотні Великих Будищ значковий товариш Іван Цурка обявил, что де в полку Ніжинском в селі Мелні имеет свій грунт, отцем его куплений в жителя батуринского Якова Романовича Мухи, то ест хата з огородом и з гаем, ліс ис сіножатою над речкою Удною под селом Мелнею белег (?) леса Бахматцкого. Которий грунт не пенний и нікому ні в чем не заведенний продаем его високоблгородию гспдну подполковнику кирасирского Минихова полку Федору Ивановича Юсту ценою за шестнадцять рублев, моїми руками отобранними, отдаляючи вовся себе, а его високоблгородию в спокойное владіние пускаю, не узная ни от кого з стороны моей в том жадной турбації. А ежели б кто в том его високоблгородия Юста имел привест до какого убитку и затруднения, там повинен будет тот турбатор награждение учинит вдвое.

Сию купчую запись писал и подписался Иван Матфеев, подписок куземинский.

Прето ми, старшина, видячи вишеписанних акторов доброволную в купчи и продажи згоду, велено ради впрעד вящшого достовірия и спокойного его високоблагородию Юсту вишеозначенним плечем и грунтом владіния, записат и сию купчую запись за руками нашими и утверждением обикновеной печати, видат року и дня вишей реферованних.

К сей доброволной моей продажи собственноручно подписался значковий товариш полку Полтавского Иван Цурка.

К сей купчей в освідителство сотник куземинский Михайло Семенович подписался.

Атаман куземинский Данило Павловский, а вместо его неграмотного подписался Иван Матфеев, подписок куземинский»

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 18457. Оригінал. Запис на звороті: «Купчая на грунт меленский»).

№ 53

1743, жовтня 4 (вересня 23). – Смяч. – Пропозиція (регест).

«3 сотенной Шептаковской канцелярії (...)»* тоєй сотні куренним и сілским предложение.

Указом ея императорского величества самодержици всероссийской з полковой стародубовской канцелярії в сотенную Шептаковскую канцелярию сентябра 22 д. присланным, веленно от сотенной шептаковской канцелярії о сиску и поїмке бежавших из разных містечек во оной сотні Шептаковской села и деревні и футори и в другие к закритию удобные міста, чрез ордеры предложить, а именно бежавшого смертноубийцу казака(?). Которой приметами росту среднего, лица смугловатого, носа горбатого, очей сірих, волос на голові и бороді черные, уси черные, бриється, а чуб и бороду бриет. Одежа на нем свита білая» (далі йде опис його одягу – Ю. М., І. Т.). «От роду ему літ сорок, бежавшого от лубенского совітника Безобразова дворового чөлывка его Алексія, Никитина сына, Кулаковского з женою своею Агафією и дітми малолітними з дочерю Евдокиєю, з сином Петром и с ними дворовая дівка Марина, Иванова дочь. А оние приметами таковы: Алексій Кулаковский росту малого, лица сухощавого (далі йде опис зовнішності та одягу). Йому «літ от роду двадцат сем». Жена его Агафія росту невеликого, лица білого, щуплого, волос на голові русих, очей сірих, мови тьхой пространной. Літ ей от роду двадцат два. Одежа на ней свита білого сукна, новая, сьподница полосатая, чоботи черные. Дівка Марина росту невеликого, лица білого, волосов на голові русих, очей сірих (...)»*, мови тихой, малогоркавой и гугнявой. Літ от роду сімнадцати, одежа на ней кожух московский, новий, сподница красная, чоботи черные». Бежавшого от господина подскарбия (?) енерального [Михайла] Скоропадского дворового сапожника Герасима, малоросиянина, которой [...] бежал и краденые вещи з собою забрал. Оний приметами таков: лицом черняв, волоси на голові черные, росту малого, літами еще молод, одежа на нем (далі йде опис його одягу). Вам треба надати рапорти щодо розшуку втікачів.

«3 Смячи 1743 году сентябра 23 д.

Сотник шептаковский Иван Манковский

За писара сотенного [...] Лукян Беляевский»

(ЦДІАК України, ф. 64, оп. 1, спр. 1053, арк. 2. Оригінал).

№ 54

1743, жовтня 6 (вересня 25). – Рапорт (регест).

«В полковую стар[одубовскую] к[анцеля]рию репорт.

По указу ея имп[ераторского] влчства с. з полковой стародубовской к[а]н[целя]рії в сотенную шептаковскую к[а]н[целя]рию, октябра 2 д. присланным, во всей сотні Шептаковской селах и деревнях о захваченных в городі Стародубі во время пожара разных крамных вещей, денег и протчих пожитков тіми людми, кої в собраніи на оном пожарі імїлис». Слід придивлятися до «худолюдинов»: чи не з'являться у них гроші або речі, вкрадені під час пожежі в Стародубі. Якщо ж такі знайдуться, то з цими речами негайно присилати в полкову стародубську канцелярию

«1743 году октябра 25».

(ЦДІАК України, ф. 64, оп. 1, спр. 1053, арк. 3. Оригінал).

№ 55

1754, березня 20(10). – Купча.

«1754 года марта 10 дня.

Мы, ниже подписанный, кому бы о том нні и впредь відати належало, чинимо відомо сею нашею добровольною уступкою, иж мы по причине всекрайнейшей нашей нужди позиченых у войскового канцеляристи пна Иоакима Ренчицкокого семидесяти рублей денег ему, пну Ренчицкому, на прописанное в указом записі число отдат не могли, уступили ему, пну Ренчицкому, Зміевский берег з сі-

нокосом, у козака сотні Білоуской Гарасима Білоконского куплений, спокійне и безпрепятственно (...)» двадцати год владиміи по показаніи в том указном записі межі, також и ладейную мелницу тамож (...)» непенніи и никому не заведенніи навсегда безповоротно, в чем и подписуюс.

К сей уступки за себе и по повелению матки єї Ирины Стефановни Вереміевой Трофим Вереміев подписалс козак сотні Седневской.

К сей уступки по персональному прошению удовствуючої Ирины Стефановни Ереміевой и сина ея козака сотні Седневской Трофима Еремиева войсковою товариш Тихон Константинович в свидетелство при печати (...)» подписал».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 56371. Оригінал, завірений печаткою).

№ 56

50-рр. (?) XVIII ст. – Скарга Андрія Кандиби.

«Тому літ сорок когда блженния и вічно достойния памяти великие гідри цри и великие кнзи Иоанн и Петр Алексієвичи за вірние покойного діда нашего Федора Кандиби в многих походах ронячіиїс службы пожаловали его при других угодиях слободою Коноптоского уезду названою Кандибовка. Которую слободку в року от сотворения мира 7198 и премошною своею монаршою грамотою не токмо ему, Федору Кандиби, но и дітям, внукам и правнукам его во віки неподвижно изволили млствно утвердити. Якая грамота их црского величества тут же з універсалами антецессоров вашей панской ясневелможности на оную же слободку з принадлежащими угодиями к ней виданими прилагається. По которой грамоті и універсалам літ з тридцят владіли, не узнаючи ні от кого жадних утисков и прелятия. Також покойному дідові нашому позосталис отцеві нашому посессиев грунта, купление то ест став з млином да лісок нижей греблі и гай з сіножатми и полем паханім, на котрий и купчий запис в году 1677 покойному дідові нашому Коноптоского уезду села Семьяновки от обивателя Гарасима Скаби на уряді коноптоском видан. Которий тут же прилагається и по ному купчому запису чрез всі года аж до 1723 году превосходителнїиший гспдн полковник Василий Федорович Салтиков перве заграмотную више показанню слободку Кандибовку звладіл бил. О чом бил челом покойний отц наш киевскому губернатору его сиятелству кнзю покойному Петру Алексієвичу Голицину, а кнз Голицин писал до ннїшнего генерала фелтъмаршала его сиятелства кнзя Ивана Юревича Трубецкого и хотя по его совіту превосходителнїиший гспдн полковник Солтиков реченную слободку отцеві нашому во владіние подлуг грамоти монаршой привернул, однак в 1723 годе его превосходителство гспдн Солтиков купление покойним дідом нашим прежде помянутие грунта семьяновские, поле пахатное з сіножати собі паки во владіние отехал [...] пожитки з млина, ставка, полов пахатних и сіножатеї пятьдесят ест осаженное и за моего владіния грамотою монаршою стверженное, одобрал на себе з кгрунтом, двома ставами и млинами, гай, сіножат и поля, повідаючи будто Кандибовка на землі, до Вязовой належачой, поселилас. А прежде сего поміщики вязовскїи Скрипицин и иние до моего кгрунту не интересовалис и не своіли, что их ест земля, навет еще имію сім дворов, куплений у Вязовом з крїпостмі, не чинили мні перешкоди. А тепер когда он, гспдн полковник Салтиков, чи насилно в Скрипицина тую деревню достал чили яким подобием иншим до себе привернул, зо всего мене вижил и провиянт уже прикажчик на его особу избрал. Прето умилосердис велможний пане, ратуї мене в таком разоренїи, и жби тое селце Кандибовка при мні знайдовалас по прежнему зо всім моїм кгрунтом, бо отнюд нігде мні тепер подітиса з статком и сіна узяти. А даст Бг дочекати весни и будет велможност вашей панской висланий и разсмотрит, ежели ему належатимет земля, уступлю по розиску, а нні и повторе велможности вашей панской о призрїтелний респект прошу велможности вашей панской нижайший слуга Андрей Кандиба».

(ІР НБУВ, ф. І, спр. 57825. Тогочасна копія).

№ 57

1770, жовтня 25 (14). – Глухів. – Купча.

«Ея императорскаго величества всепресвітлішей державнійшей великоя (!) государыни Екатерины Алексіевны самодержицы всероссийской.

Тысяча сімсот сімдесятого году октября четирнадцатого дня.

На уряді суда земского повіту Глуховского на роках святомихайловских в полном присудствующих собраніи возній Ляшенко самоперсонално при особо поданному от него доношеніи представил купчий запис на проданные ним его сиятельству высокоповелителному господину генерал-фельтмаршалу, коллегіи Малороссийской президенту и разних ординов кавалеру графу Петру Александровичу Румянцеву в селі Кучеровки імiння данний (?) с прошеним о вписаніи в урядовіе книги и обратной онаго кому надлежитъ выдать. И мы, уряд, усмотря бытъ таковой купчий запис законным, опреділили: дабы оной навсегда силу своей имілся, уписав в книги урядовіе од слова до слова подлинной за подписом рук и приложением печатей, присудствующих в суді земском, выдать титулярному совітнику Уманцю как иміющему писменное от его сиятельства к совершению оной куплі и получению крiпости извірение, которий и выдан году, мсця и числа вышеписанных.

На місті судіи бунчуковий товариш Федор Манковский.

За подсудка писар земский Василь Магеровский».

(ІР НБУВ, ф. II, спр. 659. Оригінал, завірений підписами і двома печатками).

№ 58

1770, вересня 23 (12). – Глухів. – Купча.

«Тысяча семсот семдесятого году сентебря двенадцатого дня.

Я, нижеподписавшийся, всяком суду и праву и кому бы о том нині и в предбудущіе времена ведать предлежало, сим моим добровольным вічистим купчим записом объявляю, что иміючи я в полку Ніжинском в сотні Глуховской в селі Кучеровки положением лежащие недвижиміе мои добра наслідственно по умершем отцу моему, козаку тоей же сотни Глуховской Ивану Ляшенку, принадлежające и в моем владініи состоящие, а оному отцу моему по куплі от козаков кучеровских Давида Ясликовского и Симона Карпова доставшиися, а именно:

Греблю с мельницею о двух колах на ріці Калиновкi с рибною ловлею и з ставом и при ней избу, гдi мелник живет, с землею, двор и в нем строение, жилищ подсосудских изб четиры, в коих и ннi записанные за мною по ревизіи 764-го году значащіесь подсосідки живут, и при них коморы с другими хозяйственными пристройками, с огородами и з садовьем, состоящій в поміжстві двора посполитого кучеровского Никити Маслюка, яр поміж того ж двора над рікою поля пахатнаго в трох руках неболших нив двадцять, а именно: в первой и к Кливені четіре, другой к Лужкам восьм, в третьей к Борщову восьм, сінокосов сім возов на полтораста [коп], первий в урочищі Кочержині поміж посполитого кучеровского, прозиваемого Зилюки, другой к Клевені поміж сінокосов с одной стороны Гаврила Михненка, с другой Микити Маслюка, третьей к урочищу Борщову поміжником с козаком Левком Степаненком и его братьями, четвертый и пятый к Лужкам поміж Фирсы Зилюки и Микити Маслюка да Алексія Ромащенко, шестой луг поміж Фирсы Зилюки, а с другой Никити Маслюка, семьи, прозиваемый Делница с дубняком поміж Алексія Ромащенко да зруб лесу, прозиваемого Старою Пасікою, в яру Борщовском поміж ліса Ярмоли Пустовойта и бабилских загонов. Я тье добра так, как оним дукт поданный отцу моему от предозначенних продавцов крiпостям показан, всі без остатка продал и в вічную посессию пустил его сиятельству высокоповелителному гсидну генерал-фельдмаршалу, малороссийскому генерал-губернатору, коллегіи Малороссийской президенту, главному малороссийскому командиру и разних ординов кавалеру графу Петру Александровичу Румянцеву и его наслідникам во вічное и потомственное владіне зе цену тысячу рублей. А оные денги всі сполна я отобравши, от всіх

означених проданих мною добр себе, жену, дітей и всіх сродственников моїх, ближких и далеких, вічними часи отчуждаю и отдаляю. Его ж сиятельству предаю в полную власть и силу сими добрами как собственними своїми как хотя самому владіть или по его же соизволенію кому хотя дать, дароват, продать или в заміну отдать, не узная ни от кого и малійшаго какова либо препятствия и затрудніния под взисканием с турбатора взятой мною сумми удвое. Для лутшаго віроятія и твердості как сей вічистой купчый запис за подписом и печатью моею и упрошеной во свідітелство шляхетства, так и всі прежные, имівшіеся у меня на сїи проданіе добра, крїпости его сиятельству поручаю.

Года мсця и числа вышшеписанних.

К сему вічистому доброволносочиненному купчому запису я, продавец, по принятих всіх сполна тисячи рублей денег своеручно подписался и печать приложил повіту Глуховского повітовий возній Яков Ляшенко.

При дачи сей купчой крепости и принятиї денег был и по персональному вышшеписанного продавца повітового возного Якова Ляшенка прошенію во свідітелство с приложением печати подписался бунчуковий товариш Антон Жайворонков.

При дачи сей купчой записи крепости и принятиї денег был и по персональному продавца повіту Глуховского возного Якова Ляшенка прошенію во свідітелство с приложением печати подписался бунчуковий товариш Александр Давидович.

При дачи сей купчей записи и при принятиї денег был и по персональному продавца повіту Глуховского возного Якова Ляшенка прошенію во свідітелство подписался и печать свою приложил сотник глуховский Александр Славский».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 659. Оригінал, завірений підписами і чотирма печатками).

№ 59

1770, жовтня 23(12).-Глухів (?).-Купча.

«1770 года октября 12-го дня.

Купчая. У козака Якова Ляшенка греблю с мельницаю на рике Калиновке с рыбною ловлею и ставом; при ней избу с землею, двор с строением, жилих изб 4-е, при них комор с другими хозяйственными пристройками, с огородами и садовьем, поля пахатного в 3-х руках ниболших нив 20-ть, а именно: в 1-й к Кливене 4, во 2-й к Лужкам 8, в 3-й к Борщову 8, сенокосов 7 возов на 150, 1-й в урочище Кочержине, 2-й к Клевени, 3-й к урочищу Борщову, 4 и 5 –й к Лужкам, 6-й луг, прозиваемый Дольница с дубником, да зруб лесу, прозиваемого Старою Пасікою в яру Борщовском – за цену 1000 рублей».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 659. Копія кінця ХІХ ст.).

№ 60

1771 р. (?). – Кіш. – Агестат (регест).

Агестат сина померлого полкового осавула сумської артилерії.

Михайло «Пушкарев сын» родом з Сум, звідки прийшов на Січ у 16 роках, записався в Рогівський курінь. У 1751 р. ходив до солтанів у Крим і до самого хана.

(ЦДІАК України, ф. 229, оп. 1, спр. 232, арк. 199. Оригінал).

№ 61

1777, березня 25 (14). – Гамаліївський монастир. – Рапорт архімандрита Гамаліївського монастиря Антонія.

«В духовную митрополии Киевския консисторию.

Репорт.

За силу ея императорского величества указа, 771 года сентября 9 дня состоявшагося, сочиненные о монашествующих монастыря Пустынно Харалампиева Гамаліевского, с описанием каждого с них противу запросов, в том указі изобра-

женных, за 1776 год відомости при сем числом двадцять одна в духовную митрополию Киевския консисторию посилаются.

Антоний, архимандрит мнстря Гамалієвского.

1777 года марта 17 д.».

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 61674. Оригінал, завірений особистим підписом).

№ 62

1782, липня 26 (?) (15?). – Глухів. – Рішення новгород-сіверського намісницького правління по рапорту глухівського стряпчого Товстонога.

«1782-о года июля 15 (?) по указу ея императорскаго величества новгородское сіверское наместническое правление слушали възнесенной господином губерньским прокурором Юзефовичом уездного глуховского стряпчого Товстонога рапорт, что прошлаго июня 14 дня подано ему при писменном объявленіи от войскового канцеляриста Тихона Бакунова діло, произведенное в бывшем земском глуховском суді по иску войскового канцеляриста Якова Яковлева на войскового канцеляриста Матвія Яценка о должних им, Яценком, ему, Яковлеву, деньгах вынесенное из бывшего земского глуховского суда находившимся у діл онаго сыном атамана сотенного Скибинского Елисеем Скибинским, имевшим у него, Бакунова, и квартиру, он, стряпчий Товстоног, тое діло прошлаго июня 15 дня подал при своем представленіи в уіздний глуховский суд. А как де из объявления канцеляриста Бакунова копиєю при оном рапорті приложеного значится, что между оставшими по виході с квартиры от него, Бакунова, упомянутого Скибинского, кой ныне находится у діл нижний глуховской расправы в сундуке его, Скибинского, черными бумагами за приходом в дом его, Бакунова, писаря земского от правящего ныне в уіздном глуховском суді должность секретаря Петра Уманца, сыскано им два челобытческия діла и в суд земский вступившиє, с коих одно он, Уманец, и взял; а другое выше значащює в иске Яковлева на Яценка в него, Бакунова, оставалось. Из обстоятелств же онаго діла видно, что было по нему в бывшем земском глуховском суді рішение, но онаго, как и других упоминаемых по сему ділу видов, при нем не является. Сверх же того и възшедшее в уіздний суд с того же бывшего земского суда околodнику Петренку діло против учиненной на нем нумераціи и прописки происхождения по нему в заключенном тім судом мнінии оказивается не в полности, а по сему случаю откривается де о тых (?) таковых утерьяние содержателями в бывшем земском суді дел слідовало с одного злоупотребения и несоблюдения должности, то он, стряпчий Товстоног, и представляет о сем господину губерньскому прокурору Юзефовичу на рассмотрение. ПРИКАЗАЛИ: в уіздний глуховский суд послать указ, чтоб оной о выше писаньям злоупотребленіи захвачением из присудственнаго міста діл и растераниї над кем надлежит немедлїнно изьследовал и с виновными учинил надлежащює по законом определение.

Подлїнное подписали:

Василий Кочубей.

Иван Пирогов.

В должность секретаря Андрей Дергун.

С подлинным читал канцелярист Николай Искрицкий (?).

(ЦДІАК України, ф. 206, оп. 1, спр. 359, арк. 1–2. Тогочасна копія).

№ 63

1782, червня 15 (4). – «Доношение» Хоми Гудими.

«В новгородское северское наместническое правление
Доношение.

С прошлаго 780 года июля 2 по настоящій 782 год находился я в бывшем суде земском повете Глуховского у писменных дел, также при распределении канцелярских служителей в открытии в Малороссии наместничества я нигде не помещен и ныне желаю проложить службу у дел новгородскаго северскаго наместническаго правления. Для того представляя при сем данный мне с онаго су-

да земскаго о службе моей атестат, наместническаго правления покорнейше прошу о принятии меня к писменным онаго делами о произведении за службу и впредь к поощрению в звание губернскаго канцеляриста учинить милостивое определение.

О сем просит уволенный от дел земский подписок Фома Гудима Масензовый.

1782 года июня 4».

(ЦДІАК України, ф. 206, оп. 1, спр. 270, арк. 4. Оригінал. Запис зверху документа: «Пол[учен] 1782 году июня 23-о»).

№ 64

1782, липня 26 (15). – Новгород-Сіверський. – Рішення новгород-сіверського намісницького правління по справі Хоми Гудими (регест).

15.07.1782 р. правління слухало «доношение» Гудими і прийняло рішення: «оного підписка Мосензового к делам сего наместническаго правления принять в число аскултантов».

Підписи:

Василь Кочубей.

Иван Пирогов.

Секретар Андрій Дергун.

(ЦДІАК України, ф. 206, оп. 1, спр. 270, арк. 4. Тогочасна копія).

Додатки:

№ 1

1685, червня 27 (17). – Батурич. – Лист Івана Мазепи та Василя Кочубея до князя Василя Голицина.

«Ясневелможный и преможенный господине, князь Василий Васильевич, милостивый нам благодитель!

Кромі жадных заслуг наших, уділена нам, превысокая и премилосердная монаршая его царского пресвітлого величества милость, которую мы при боку вірного и царского пресвітлого величества подданого, ясневелможного его милости пана гетмана, милостивого добродія нашего и непотребный рабы, з рук ближнего околничего и воеводы сівскаго Леонтия Романовича Неплюева по дві пар соболей со страхом и радостью одобравши, яко вімы, что высокое то вашей княжой велможности, у пресвітлого монаршого престолу, справило нам ходатайство, так сим подлим листом нашим до вашей княжой велможности удаючися, покорственными и под ноги монаршие схилеными сердцами и душами нашими им пресвітлим монархом и пресвітлой монархині благодарством и многолітствья желаем.

А при том и вашей княжой велможности много всего добра зычачи, много челом бьем.

З Батурина июня 17.

Вашой княжой велможности желателнии рабы:

Иван Мазепа.

В. Кочубей.

Адреса: «Пресвітлого и богохранимого великих государей, их царского пресвітлого величества престола, царственныя болшие печати и государственных великих посолских діл оберегателю, ближнему боярину и наместнику новагородскому, ясневелможному его милости князю Василию Василиевичу Голицину»

(ІР НБУВ, ф. ІІ, спр. 13518–13635, арк. 35. Копія кінця ХІХ ст.).

о. Мицик Юрій Андрійович – доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського Національної Академії наук України (вул. Трьохсвятительська, 4, м. Київ, 01001, Україна).

pr. Mytsyk Yurii A. – Doctor of Historical Sciences, Professor, Chief Scientist at the M.S. Hrushevsky Institute of Ukrainian Archaeography and Source Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (4 Trokhsviatytelska Street, Kyiv, 01001, Ukraine).

E-mail: mytsyk2002@ukr.net

Тарасенко Інна Юріївна – кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М.С. Грушевського Національної Академії наук України (вул. Трьохсвятительська, 4, м. Київ, 01001, Україна).

Tarasenko Inna Yu. – Ph.D. in Historical Sciences, Research Fellow at the M.S. Hrushevsky Institute of Ukrainian Archaeography and Source Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (4 Trokhsviatytelska Street, Kyiv, 01001, Ukraine).

E-mail: innatarasenko86@gmail.com

Дата подання: 10 червня 2021 р.

Дата затвердження до друку: 18 червня 2021 р.

Цитування за ДСТУ 8302:2015

Мицик, Ю., Тарасенко, І. З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (частина 21). *Сіверянський літопис*. 2021. № 4. С. 42–82. DOI: 10.5281/zenodo.5203254.

Цитування за стандартом APA

Mytsyk, Yu., and Tarasenko, I. (2021). Z novykh dokumentiv do istorii Sivershchyny (XVII–XVIII st.) (chastyна 21) [To new documents on the history of the Sivershchyna (XVII–XVIII centuries) (part 21)]. *Siverianskyi litopys – Siverian chronicle*, 4, P. 42–82. DOI: 10.5281/zenodo.5203254.

